This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

000037701O

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ΟΔΗΓΙΑΙ

ΠΕΡΙ

ΒΟΜΒΥΚΟΤΡΟΦΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΓΕΩΚΤΗΜΟΝΩΝ

ΥΠΟ

ΕΥΣΤ. Ι. ΠΟΝΗΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΟΤΑΝΙΚΟΥ ΚΤΑ.

ΑΘΗΝΗΣΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΣ
26 — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — 26
1877

1895. e 5
Digitized by Google

Digitized by Google

ΟΔΗΓΙΑΙ

ΠΕΡΙ

ΒΟΜΒΥΚΟΤΡΟΦΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΓΕΩΚΤΗΜΟΝΩΝ

ΥΠΟ

ΕΥΣΤ. Ι. ΠΟΝΗΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΟΤΑΝΙΚΟΥ ΚΤΛ.

ΑΘΗΝΗΣΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΣ
26 — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — 26
1877

Digitized by Google

Digitized by Google

ΤΟΙΣ

ΦΙΛΟΠΟΝΟΙΣ ΓΕΩΡΓΟΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΞ ΩΝ Η ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΠΡΟΣΔΟΚΑΤΑΙ

ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΣΥΓΓΡΑΨΑΣ

Digitized by Google

Digitized by Google

Πρὸς ἅπαντας τοὺς γεωργοὺς τῆς Ἑλλάδος, τοὺς ἀπαύστως μοχθοῦντας ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ ἔθνους, τοὺς ἀδιακόπως ἐργαζομένους καὶ ἥκιστα ἀμειβομένους, προσφέρομεν τὴν παροῦσαν πραγματείαν. Ἡ γεωργία ἡ μήτηρ τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας, ἡ συντελοῦσα εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἐθνῶν, ἡ παρέχουσα τὰ μέσα τῆς ὑλικῆς εὐπορίας, θεωρεῖται ὡς εἰκὸς ὡς ἡ εὐγενεστέρα ἀνθρωπίνη φιλοπονία, καὶ διὰ τοῦτο συντρέχεται ἐν ὅλοις τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι, τῶν κυβερνήσεων γινωσκουσῶν τὰ ἀπ' αὐτῆς ἀπορρέοντα ἀγαθά, καὶ καταβάλλεται πᾶσα φροντὶς πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν τελειοποίησιν αὐτῆς· δυστυχῶς αὐτὸ τοῦτο δὲν συμβαίνει καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα ὁ φατριασμὸς καὶ τὰ ἴδια πάθη παραβλέπουσι τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἔθνους, αἱ δὲ κυβερνήσεις ὡς πρώτιστον μέλημα θεωροῦσι τὸν κορεσμὸν τῶν ἀρχολιπάρων ἀπαιτήσεων, καὶ παραβλέπουσι τὴν γεωργίαν τὴν ἀκένωτον ταύτην πηγὴν τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς εὐημερίας τῶν ἐθνῶν, τὴν μόνην δυναμένην νὰ φέρῃ τὸ ἔθνος εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν, καὶ νὰ δόσῃ αὐτῷ τὴν προσήκουσαν θέσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν δσημέραι προοδευόντων ἐθνῶν. Ἡ παραμέλησις τῆς γεωργίας, ἡ ἀθλία καὶ ἐλεεινὴ κατάστασις τοῦ Ἕλληνος γεωργοῦ, ἡ ἀβραμιαία ἀρχαιότης τῶν ἐργαλείων αὐτοῦ, ἡ μὴ προσγιγνομένη ὠφέλεια ἐκ τῶν εὐφορωτάτων καὶ γονί-

Digitized by Google

μων γαιῶν μας, ἀπροσμαχήτους προσφέρουσιν ἐνδείξεις περὶ τῆς οἰκτρᾶς ἔτι ἡμῖν καταστάσεως, καὶ ἐμφαίνουσι θέαμα οἰκτρὸν κοινοῦν τὴν ἀποστροφὴν καὶ ἀπογοήτευσιν τοῦ θεατοῦ καὶ τοῦ ἀμερολήπτου πλὴν μὲν ἐπιεικοῦς περιηγητοῦ, καὶ διασύρουσι τὰς ἐλπίδας τοῦ λαοῦ προσδοκῶντος καὶ ἀναμένοντος τὴν ἀπὸ τῶν κατὰ καιροὺς κυβερνήσεων ἀρωγὴν καὶ ἐμψύχωσιν, καὶ ἐμβάλλουσιν εἰς ἀπελπισίαν τὸν ταλαιπωρούμενον ἀγωνιῶντα γεωργόν. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην κατιδόντες ἀπεφασίσαμεν νὰ θυσιάσωμεν χρόνον τινὰ ὑπὲρ τῆς πασχούσης καὶ ἀναξιοπαθοῦς συντελούσης εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἔθνους τάξεως ταύτης τῶν γεωργῶν, παρέχοντες τὸ πονημάτιον τοῦτο, εὐελπιστοῦντες ὅτι ἡ κυβέρνησις κηδομένη τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου καθήκοντος θὰ φροντίσῃ ἐπιστάντος τοῦ καταλλήλου πρὸς τοῦτο χρόνου νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν τῆς γεωργίας, καὶ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς δσημέραι ἀπογοητευομένους λειτουργοὺς τῆς ἐξόχου ταύτης κοινωνικῆς ἐπιστήμης, παρέχουσα αὐτοῖς ἐλάχιστα μέσα ἀρωγῆς καὶ προστασίας, ὅπως μὴ μετὰ μικρὸν ἐκλείψῃ ἡ ψυχικὴ αὕτη ἐνίσχυσις τῆς ἐθνικῆς προόδου. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν δὲν λαμβάνεται πρόνοια περὶ αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ἡ φιλοπονία καὶ ἡ δραστηριότης ὀργῶντος λαοῦ καταστέλλεται καὶ διὰ παντοίων ἐπιβαρυντικῶν μέσων καὶ πολλῶν ἄλλων καθυστερήσεων ἀναχαιτεῖται εἰς πᾶσαν αὐτοῦ τελείαν ἐργασίαν, τὸ

Digitized by Google

δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος προσκόπτον ὡς εἰκῆ, οὕτως εἰπεῖν, θέλει βαίνει εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ ἄγνωστον μέλλον· τοῦτο δὲ μετὰ λύπης λέγομεν, διότι ἀπειράκις ὑψώσαμεν φωνὴν διαμαρτυρήσεως κατὰ τῆς παντελοῦς παραγκωνίσεως καὶ παραγνωρίσεως τοῦ ζωτικοῦ τούτου κλάδου τῆς γεωργίας, ἧς ἄνευ πᾶσα περὶ τῶν λοιπῶν προσγιγνομένη βοήθεια καὶ προστασία θέλουν εἶσθαι ἀνεπαρκεῖς πρὸς τὴν ὅλην ἡμῶν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀνάπτυξιν. Ἵνα μὴ λοιπὸν ἀπροσδόκητος συμφορὰ ἐπέλθει καθ' ὅλων ἡμῶν, προσδεόμεθα τοῖς ἁρμοδίοις ἂν ἐν αὐτοῖς δὲν ἐσβέσθη ἔτι ὁ ὕστατος τῆς φιλοπατρίας σπινθήρ, ἂν ἡ συναίσθησις τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ καθήκοντος δὲν κατεμαράνθη, ὅπως λάβωσιν ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς ἡμετέρας γεωργίας, ἥτις σχετικῶς πρὸς τὴν πραγματικὴν πρόοδον τῶν λοιπῶν ἐθνῶν μεγάλως καθυστερεῖ, καὶ ἐκτιμήσωσιν ἀρκούντως τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος τούτου, καὶ διαβλέψωσι τοὺς πανταχόθεν ἀπειλοῦντας ἡμᾶς κινδύνους, βέβαιοι ὄντες ὅτι τὸ ὕψιστον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πατρίδα ἐπιτελοῦσι καθῆκον, ἡμεῖς δὲ πειρασόμενοι δι' ἔργων καὶ λόγων θέλομεν ἐμψυχώνει ἑκάστοτε τὴν ἀθλίαν καὶ εὐεργετικὴν ταύτην τάξιν παρέχοντες αὐτῇ ὅτι καλὸν καὶ χρήσιμον δυνάμεθα.

Ταῦτα ἐν ὀλίγοις ἐθεωρήσαμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ εἴπωμεν, πεποιθότες ὅτι τῇ ἐπικουρίᾳ καὶ ἀρωγῇ ὅλων ἡμῶν θέλουν κα-

Digitized by Google

ταβληθῇ τὰ θέμεθλα γεωργικοῦ καὶ ἐν Ἑλλάδι συστήματος, ὅπερ εὐαγγέλλεται ἀναζωογόνησιν τῆς μαραινομένης γεωργίας, δικαιοσύνην πρὸς τοὺς πάσχοντας ἐπιτέλεσιν καθήκοντος πρὸς τὴν Πατρίδα. Οἱ λόγοι ἡμῶν πεποίθαμεν ὅτι θέλουν ἐμποιήσει αἴσθησιν εἰς τὰς φιλοπάτριδας καρδίας τῶν κυβερνόντων, ἀφοῦ γνωστὸν ἡμῖν ὑπάρχει ὅτι τὰ πλεονεκτήματα τῆς γεωργίας προηγοῦνται καὶ βιομηχανίας καὶ ἐμπορίου, προϋποθέτοντες οἱ κλάδοι οὗτοι ἀκμαίαν κατάστασιν τῆς γεωργίας· πεποίθαμεν λοιπὸν ὅτι οἱ κυβερνῶντες δὲν θέλουσιν ὠκνήσει νὰ λύσωσι τὰς νεκρὰς χεῖρας τῶν ἀθυμούντων γεωργῶν ἡμῶν, ἀναμιμνησκόμενοι ὅτι ἔθνη μεγαλόθυμα ὡς ἡ Ἀμερικανικὴ Ὁμοσπονδία, ἡ Ῥωσσία ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία καὶ ἡ φίλη ἡμῶν Ἰταλία, σήμερον καθιστῶνται ἰσχυρὰ καὶ ἀκατάβλητα, τροφοδοτούμενα, συντηρούμενα, καὶ αὐξανόμενα, διὰ τῆς κυρίας αὐτῶν ἐπασχολήσεως ἐπὶ τῆς γεωργίας.

Ἔρρωσθε

Ἔγραψα τῇ 8 Φεβρουαρίου 1877

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΟΝΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Digitized by Google

ΟΔΗΓΙΑΙ

ΠΕΡΙ

ΒΟΜΒΥΚΟΤΡΟΦΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΟΜΒΥΚΟΤΡΟΦΙΑΣ

Ἡ μεγάλη Ἀσία εἶναι ἡ πατρὶς τῆς μορέας καὶ τοῦ μεταξοσκώληκος, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνατροφὴ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν πηγὴν τοῦ πλούτου τῶν λαῶν τῆς χώρας ταύτης· ἡ τέχνη δὲ τῆς καλλιεργείας τῶν μορεοδένδρων, ὡς καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἀνατρέφουσι τοὺς βόμβυκας ἐν ἁπάσαις ταῖς σκωληκοτρόφοις χώραις, ὡς εἶ γνωστόν, πρὸ πολλοῦ χρόνου ἔφθασον εἰς τὸν ὑπέρτατον τῆς τελειοποιήσεως βαθμόν.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τῆς Κινεζικῆς Αὐτοκρατορίας κεῖνται πέντε μεγάλαι νῆσοι καλούμεναι Ἰαπωνία, αἱ ὁποῖαι ἐκτεινόμεναι εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου παρουσιάζουσι διαφόρους ἀξιοσημειώτους ποικιλίας, ὡς πρὸς τὸ κλίμα, τὴν θερμοκρασίαν, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς φυόμενα φυτά, ὧν τὰ κυριώτερά εἰσιν αἱ μορέαι καταλαμβάνουσαι ἐκτεταμένας πεδιάδας· ἔτι δὲ ἐν αὐταῖς ταῖς νήσοις τρέφονται φυλαὶ ποικίλαι καὶ ἰδιάζουσαι βομβύκων, διακρινόμεναι ἀπὸ τῶν ἄλλων τῆς μεγάλης Ἀσίας. Ὡς ἡ Κινεζικὴ οὕτω καὶ ἡ Ἰαπωνικὴ κυβέρνησις θεωρεῖ τὴν βιομηχανίαν τῆς σηροκομίας ὡς τὸ ἀντικείμεναν τῶν σπουδαιοτέρων

Digitized by Google

ἐνασχολήσεών της, διὸ περιβάλλει αὐτὴν διὰ τῆς προστασίας της καὶ χορηγεῖ εἰς τοὺς περὶ ταύτην ἐπιμελῶς ἀσχολουμένους πᾶν τὸ συντελοῦν μέσον πρὸς ἐπιτυχῆ εὐόδωσιν· ὅτι δὲ ἡ Ἰαπωνικὴ κυβέρνησις ὑπὸ σπουδαίαν ἐλάμβανεν ἔποψιν τὴν βιοποριστικὴν ταύτην τέχνην ἐξάγεται ἐκ τῶν ἑξῆς, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς εἰσαγωγῆς τῆς τέχνης ταύτης, εἰσαχθείσης ἐν τῇ Ἰαπωνίᾳ ὑπὸ ἀποίκων Κινέζων, ἡ κυβέρνησις ἐνήργησεν ἀπεράντους φυτουργίας μορεοδένδρων καὶ συνέστησεν ἐπὶ τούτῳ σκωληκοτροφεῖα, εἰς ἃ ἐπιμελῶς καὶ ἐντέχνως ἐδιδάσκετο ἡ βομβυκοτροφία· ἕνεκα δὲ τῆς ἀμέσου ταύτης κυβερνητικῆς ἐπιβλέψεως πρὸς τὰ ὠφέλιμα, ἡ των προϋχόντων προθυμία ἐπὶ μᾶλλον ηὔξανε, συντρεχόντων καὶ ὑποστηριζόντων διαφοροτρόπως ταύτην· ὥστε ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἅπασα ἡ Ἰαπωνία κατώρθωσε διὰ τῆς ἐπιμεμελημένης καλλιεργείας τῆς τέχνης ταύτης νὰ εἰσάξῃ ἐν τῷ τόπῳ πλοῦτον, καὶ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν ὅλων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, κατασταθεῖσα οὕτω μία τῶν εὐδαιμονεστέρων ἐν τῇ ὑφηλίῳ χώρα· ἡ ἀκάθεκτος αὕτη δραστηριότης εἰς μέγαν θαυμασμὸν ἔφερε τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ πάντα θεατὴν καὶ ἀμερόληπτον κριτήν, ἀναλογιζόμενον ὅτι ἡ Ἰαπωνικὴ κυβέρνησις καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῆς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας κατέβαλον ἐπιμόνους προσπαθείας ὑπὲρ τῆς γενικῆς τοῦ λαοῦ τῆς χώρας ταύτης εὐημερίας· ἔκτοτε δὲ ἡ ἀνατροφὴ τῶν μεταξοσκωλήκων ἐθεωρήθη ἐργασία σπουδαιοτάτη ἅμα δὲ καὶ κερδαλαιοτάτη, προστατευομένη ὑπ' αὐτῆς τῆς Βασιλείας ὡς τοῦτο ἀναφέρεται εἰς πολλὰς σπουδαίας σηροκομικὰς συγγραφάς, εἰς ἃς μεταξὺ τῶν ἄλλων

Digitized by Google

ὡς ἄξιον σημειώσεως ἀναφέρεται, ὅτι τὸ 2600 π. Χ. μία τῶν αὐτοκρατείρων τοσοῦτον ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν εἶχε περὶ τὴν τέχνην ταύτην, ὥστε συλλέξασα μέγαν ἀριθμὸν σκωλήκων, ἀνέθρεψεν αὐτοὺς ὑπὸ τὴν διηνεκῆ προστασίαν καὶ ἐπίβλεψίν της ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ αὐτῆς ἀνακτόρῳ· τοῦτο δὲ προθύμως ἔπραξε, τὸ μὲν ἵνα διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἔργων ἐνθαρρύνῃ καὶ καθοδηγήσῃ τοὺς ὑπηκόους αὐτῆς εἰς τὰ ὠφέλιμα καὶ χρήσιμα διὰ τὸν τόπον παραγωγικὰ ἔργα, τὸ δὲ ἵνα χειραγωγήσῃ τὴν εὐγενῆ ταύτην τέχνην, παρ' ἧς σπουδαῖα ἤθελον προκύψῃ κέρδη· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείρας γενομένη ἀπόπειρα θαυμασίως ἐπέτυχε, διέταξεν ἵνα τοῦ λοιποῦ ἐν αὐτῷ τῷ αὐτοκρατορικῷ μεγάρῳ διδάσκηται παρὰ τῶν εἰδημονεστέρων ἡ τέχνη τοῦ ἐπιμελῶς καὶ μεθοδικῶς ἀνατρέφειν καὶ περιποιεῖσθαι τοὺς μεταξοσκώληκας, τοῦ ἐξαγάγειν ἐκ τῶν κουκουλίων τὴν μέταξαν, καὶ τοῦ ὑφαίνειν τὰ σηρικὰ (μεταξωτά)· πρὸς ἐνίσχυσιν δὲ τούτου καθιέρωσε τὴν ἀρχήν, ὅπως καθ' ἕκαστον ἔτος πρώτη αὕτη κόπτῃ τὸ πρῶτον φύλλον τῆς μορέας καὶ ἀναλαμβάνῃ ἡ ἰδία μικρὰν σκωληκοτροφίαν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ἀνακτόρῳ, πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν περὶ ταύτην καταγινομένων· πρὸς δὲ καὶ τὰς κυρίας τῆς αὐλῆς, ὡς καὶ τὰς συζύγους τῶν μεγιστάνων καὶ ἐκείνας τῆς ἀνωτέρας τάξεως τῶν εὐγενῶν ἐπεφόρτησεν ἵνα ἐπιμελῶνται τοῦ αὐτοκρατορικοῦ σκωληκοτροφείου πρὸς κοινὸν ὄφελος. Κατὰ τὸν μῆνα δὲ μάρτιον διετάσσοντο οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν ὅπως καλῶσι τοὺς κατοίκους αὐτῶν, καὶ δημοτελῶς χορηγοῦσιν εἰς τὰς γυναῖκάς των τὸν βομβυκόσπορον, ἵνα ἀσχοληθῶσιν ἀπο-

Digitized by Google

κλειστικῶς εἰς τὴν ἐπώασιν, τὸν ἐκλεπισμόν, καὶ τὴν ἀνοτροφὴν τῶν σκωλήκων, αὗται δὲ παύουσαι τῶν φροντίδων τοῦ ἰδίου ἀτόμου των ἠσχολοῦντο ἐπιμελῶς εἰς τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν, εἰς τὴν παρασκευὴν καὶ συλλογὴν τῶν κουκουλίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ἀπεστέλλετο εἰς τὴν αὐτοκράτειραν, ἥτις ἰδίαις χερσὶν ἐξήγαγε τὴν μέταξαν ἐξ αὐτοῦ· διαρκούσης δὲ τῆς πανδήμου ταύτης ἑορτῆς, οἱ κάτοικοι ἐφόρουν τὰ ἑόρτια αὐτῶν ἐνδύματα, αἱ γυναῖκες περιεβάλλοντο τὰ ὡραιότερα αὐτῶν κοσμήματα, αἱ οἰκίαι ἔγεμον ξενιζομένων, αἱ δὲ ὁδοὶ τῆς πόλεως καὶ μάλιστα ὁ τόπος τῆς πανηγύρεως ἔβριθον ἀνθρώπων, ἀνυπομόνως περιμενόντων τὸν διοικητήν, ὅπως χορηγήσῃ αὐτοῖς τὸν ἀπαιτούμενον βομβυκόσπορον.

Κατὰ μίμησιν τῆς κινεζικῆς αὐλῆς, ταῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια ἐνεργήθησαν π. Χ. ἐν τῇ Ἰαπωνίᾳ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἀπαλλάξωσι τὸν λαὸν ἐκ τῆς ἀργίας καὶ δουλείας, καὶ ὁδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς ἔργα παραγωγικὰ ὑπισχνούμενα εὐάρεστον αὐτοῦ ἀποκατάστασιν. Νῦν δὲ οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ τῆς ἑσπερίας θαυμάζουσι τὴν ἀκατάσχετον καὶ ἀπαράμιλλον πρόοδον καὶ τελειοποίησιν τῆς τέχνης ταύτης παρὰ τοῖς Ἰάπωσιν, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς των προστατευόμενοι, ἐπεδόθησαν ἐπιμελῶς καὶ ἐπιδεξίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν τοῦ πολυτίμου τούτου σκώληκος, ἐκ τῆς συστηματικῆς ἀνατροφῆς τοῦ ὁποίου σπουδαιοτάτας ἀπέκτησαν γνώσεις, τὰς ὁποίας βραδύτερον μετέδωσαν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς λαοὺς τῆς Ἑσπερίας ρίας, τῆς τέχνης ταύτης μετενεχθείσης ἐκ τῆς μεγάλης Ἀσίας εἰς τὴν Περσίαν, καὶ ἐκ ταύτης εἰς

Digitized by Google

τὴν Φοινίκην, ἔνθα εἰσήχθησαν τὰ σηρικά, μετέπειτα δὲ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ εἰς τὰς λοιπὰς παραλίους τῆς μεσογείου πόλεις.

Οἱ Ἕλληνες δὲ καίτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχον ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς μετάξης, ἐγνώριζον ὅμως προϊόν τι παραπλήσιον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος, ὅπερ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους πρώτη ἡ Παμφίλη θυγάτηρ τοῦ Λατώου κατοίκου τῆς Κῶ μετεχειρίσθη πρὸς κατασκευὴν ὑφάσματος· ἦτο δὲ τοῦτο κουκούλιον σκώλικος τινος μεγάλου τὸ ὁποῖον ἀναλύουσαι αἱ γυναῖκες ὕφαινον λεπτότατα ὑφάσματα.

«Ἐκ δέ τινος σκώληκος μεγάλου, ὃς ἔχει οἷον κέ-«ρατα καὶ διαφέρει τῶν ἄλλων· γίνεται δὲ πρῶτον «μέν, μεταβαλόντος τοῦ σκώληκος, κάμπη, ἔπειτα «βομβύλιος, ἐκ δὲ τούτου νεκύδαλος. Ἐν ἓξ δὲ μησὶ «μεταβάλλει ταύτας τὰς μορφὰς πάσας· ἐκ δὲ τοῦ «ζώου καὶ τὰ βομβύκια ἀναλύουσι τῶν γυναικῶν τι-«νὲς ἀναπηνιζόμεναι κἄπειτα ὑφαίνουσι. Πρώτη δὲ λέ-«γεται ὑφᾶναι ἐν Κῷ Παμφίλη Λατώου θυγάτηρ.» (Ἀριστ. Ζώων ἱστ. κεφ. Ε, § 19, σελ. 141.)

Κατὰ δὲ τὸ 555 μ. Χ. καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως δύω μοναχοὶ τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐκόμισαν λάθρα ἐκ τῆς Σηρικῆς χώρας τῆς Ἀσίας (ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς μετάξης σηρικὸν) εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν βομβυκόσπορον, τοῦτον δὲ παραλαβὼν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἐπιμελῶς ἀναθρέψας, κατώρθωσεν ὥστε ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν του ὡς καὶ τὴν τῶν μορεῶν, χρησίμων διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν σκωλήκων·

Digitized by Google

πρὸς δὲ συνέστησε πανταχοῦ τῆς αὐτακροτορίας σκωληκοτροφεῖα, ὡς εἰς Ἀθήνας, εἰς Θήβας, καὶ εἰς Κόρινθον, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ καταστήσῃ προσιτὴν εἰς πάντας τοὺς ὑπηκόους του τὴν εὐγενῆ ταύτην τέχνην τῆς σηροκομίας ἐξ ἧς μέγας πλοῦτος συσσωρεύθη. Ὕστερον δέ, μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ χρόνου διεδόθη ἡ τέχνη αὕτη εἰς ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον, εἰς ἣν ἡ καλλιέργεια τῆς μορέας ἦτον ἀποκλειστικὴ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔσχε τὸ ὄνομα Μορέας. Τὸν δὲ Θ' αἰῶνα οἱ Μαῦροι, οἵτινες πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰσήγαγον τὸν μεταξοσκώληκα εἰς τὰς παραλίους χώρας τῆς Ἀφρικῆς, ἐξέτειναν τὴν γνῶσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς Ἰβηρικὰς κατακτήσεις των· τὸ ἔτος δὲ 1130 Ῥογέρος ΙΑ' Βασιλεὺς τῆς Σικελίας ὑπὸ πολλῶν ἀκούων εὐφημούμενον τὸν μεταξοσκώληκα, προσεκάλεσεν ἐπιτηδείους Ἕλληνας σκωληκοτρόφους, οἵτινες ἐδίδαξαν τοὺς κα[illegible] τῶν μερῶν τούτων τὴν τέχνην τοῦ ἀνατρέφε[illegible] καὶ περιποιεῖσθαι τοὺς μεταξοσκώληκας, καὶ ἐκ τῆς Σικελίας διεδόθη ἕνα μετὰ ταῦτα αἰῶνα εἰς ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, βραδύτερον δὲ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, ἤτοι μετὰ τοὺς πολέμους τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐναντίον τῶν Περσῶν, ὅτε βαθμιαίως προήχθη εἰς ὃ σημεῖον βλέπομεν σήμερον· ἡ τοιαύτη δὲ κατάστασις διήρκεσε μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὅτε οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἠγόραζον τὰ ὑφάσματα παρὰ τῶν Φοινίκων, οἵτινες ὕφαινον τὸ ἐκ τῶν Ἰνδιῶν διὰ τῆς Αἰγύπτου ἢ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης προερχόμενον νῆμα τῆς μετάξης, καὶ ὅτε ὁ μεταξοσκώληξ καὶ ἡ μορέα δὲν εἶχον εἰσέτι γείνει γνωστὰ εἰς τὴν Εὐρώπην· διότι ὡς οἱ Σῖναι καὶ οἱ Ἰνδοί, ἐτή-

Digitized by Google

ρουν καὶ οἱ Πέρσαι μυστικὴν τὴν γνῶσιν τῆς καθόλου ἀναπτύξεως τοῦ μεταξοσκώληκος.

«Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τινὲς τῶν μοναχῶν ἐξ «Ἰνδιῶν ἥκοντες, γνόντες τε ὡς Ἰουστινιανῷ Βασιλεῖ «διὰ σπουδῆς εἴη μηκέτι πρὸς Περσῶν τὴν μέταξαν «ὠνεῖσθαι Ῥωμαίους, ὡς Βασιλέα γενόμενοι, οὕτω δὴ «τὰ ἀμφὶ τῇ μετάξῃ διοικήσεσθαι ὡμολόγουν, ὡς μη«κέτι Ῥωμαῖοι ἐκ Περσῶν τῶν σφίσι πολεμίων ἢ ἄλ«λου τοῦ ἔθνους τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ποιήσωνται «χρόνου γὰρ κανατρίψαι μῆκος ἐν χώρᾳ ἧπερ Ἰνδῶν «ἔθνη τὰ πολλὰ εἰσίν, ἧπερ Σηρίνδα ὀνομάζεται, ταύ«τῃ τε εἰς τὸ ἀκριβὲς ἐκμεμαθηκέναι, ὁποία ποτὲ μη«χανῇ γίνεσθαι τὴν μέταξαν ἐν γῇ τῇ Ῥωμαίων δυ«νατὰ εἴη. Ἐνδελεχέστατα δὲ διερευνομένῳ Βασιλεῖ, «καὶ ἀναπυνθανομένῳ εἰ ὁ λόγος ὑγιὴς εἴη, ἔφασκον «οἱ μοναχοὶ σκώληκάς τινας τῆς μετάξης δημιουρ«γοὺς εἶναι, τῆς φύσεως αὐτῆς διδασκάλου τε οὔσης «καὶ διηνεκῶς ἀναγκαζούσης ἐργάζεσθαι. Ἀλλὰ τοὺς «μὲν σκώληκας ἐνθάδε ζῶντας διακομίζειν ἀμήχανα «εἶναι, τὴν δὲ αὐτῶν γονὴν εὔπορόν τε καὶ ῥάδιον «ὅλως. Εἶναι δὲ τῶν τε γονῶν ὠὰ ἑκάστου ἀνάριθμα. «Ταῦτα δὲ τὰ ὠά, χρόνῳ πολλῷ τῆς γονῆς ὕστερον, «κόπρον καλύψαντες ἄνθρωποι ταύτῃ τε διαρκῶς θερ«μήναντες χρόνον, ζῶα ποιοῦσι. Ταῦτα εἰπόντας ὁ «Βασιλεὺς μεγάλοις τοὺς ἄνδρας ἀγαθοῖς δωρήσασθαι «ὁμολογήσας τῷ ἔργῳ πείθει ἐπιῤῥῶσαι λόγου. Οἱ δὲ «γενόμενοι ἐν Ἰνδίᾳ αὖθις, τά τε ὠὰ μετήνεγκαν εἰς «Βυζάντιον, ἐς σκώληκάς τε αὐτὰ τρόπῳ ᾧπερ ἐρρήθη «μεταπεφυκέναι διεπραξάμενοι, τρέφουσί τε συκαμί«νου φύλλοις, καὶ ἐπ' αὐτοῦ γίνεσθαι μέταξαν τὸ λοι-

Digitized by Google

«πὸν κατεκτήσαντο ἐν Ῥωμαίων τῇ γῇ.» Προκοπ. Γοτθ. Βιβλ. Δ, σελ. 17.

Κατ' ἄλλους δὲ πιστεύεται ὅτι ἡ πολύτιμος αὕτη κλωστικὴ οὐσία ἐκομίζετο ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Κῶ, ἔνθα ὑφαίνοντο λεπτότατα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἐλάμβανον αἱ τῶν Ῥωμαίων θυγατέρες κατασκευάζουσαι τὰ κάλλιστα τῶν ἑαυτῶν ἱματίων (Κῶα ἐσθῆς)· τοῦτο δὲ βεβαιοῦται ἔτι καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ποιητῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου, οἵτινες μακρὸν λόγον ποιοῦσιν εἰς τὰ ποιήματά των περὶ τῶν λεπτοτάτων τούτων ὑφασμάτων τὰ ὁποῖα ὁτὲ μὲν ἦσαν πορφυροβαφῆ, ὁτὲ δὲ πλουσίως πεποικιλμένα διὰ παρεντιθεμένων χρυσῶν μίτων. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τῶν Πάρθων κατακτησάντων πολλὰς χώρας φαίνεται ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τῆς βιομηχανίας ταύτης ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ χώρᾳ εὐρύτερον ἐλάμβανε κύκλον μεγάλως τιμωμένη. Μάλιστα δὲ ἀναφέρεται ὅτι τοσοῦτον μεγάλη χρῆσις αὐτῶν ἐγένετο, ὥστε ἔν τινι μάχῃ λαβούσῃ χώραν τὸ 54 π. Χ. αἱ τῶν Πάρθων πολυτελεῖς μετάξιναι σημαῖαι ἀνηρτημέναι ἐπὶ ἐπιχρύσων ἱςῶν ἐξέπληξαν τὰς στρατιὰς τοῦ Κράσου αἵτινες ἦσαν παρατεταγμέναι διὰ πόλεμον.

Ἐν τούτοις ὁμολογητέον, ὅτι αἱ ἐπίμονοι ἔρευναι τῶν Ῥωμαίων ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν παραγαγόντων τὰ νήματα ταῦτα ζωϋφίων συνετέλεσαν σπουδαίως ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ εἴδους τούτων, ὅπερ ἄχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτον ὅλως ἄγνωστον. Ὁ δὲ Διονύσιος ὁ περιηγητὴς σύγχρονος τοῦ Αὐγούστου ἀκριβεστάτην τούτων ἔχων γνῶσιν εὐφημεῖ οὐ μόνον τὴν ἄκραν λεπτότητα τῶν νημάτων, καὶ τὸ ὑπερβάλλον

Digitized by Google

τῆς τιμῆς τῶν δωρικῶν ὑφασμάτων, ἀλλ' ἔτι καὶ τὸν χρωματισμὸν αὐτῶν λέγων ὡς ἑξῆς (εἰδόμενα χροιῇ λειμωνίδος ἄνθεσι ποίης). Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀποχρώντως ἐξηγεῖται διατὶ μετὰ τὴν δυναστείαν τοῦ Αὐγούστου δὲν εὑρίσκομεν μνημονευομένην Κῶαν ἐσθῆτα, ἀλλὰ Σηρικὴν πίνην, ἥτις τοσοῦτον κοινὴ ἦτο παρὰ Ῥωμαίοις, ὥστε οὐ μόνον αἱ γυναῖκες χρῆσιν αὐτῆς ἐποίουν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες, εἰς οὓς βραδύτερον ἀπηγορεύθη ἡ χρῆσις τοιούτων ἐνδυμάτων ὅλως σηρικῶν (ἐσθῆτι σηρικῇ μηδένα ἄνδρα χρῆσθαι.) Ἕνεκα δὲ τῆς ἀφθονίας τῶν σηρικῶν, καὶ τῆς εὐτελοῦς αὐτῶν ἀξίας, ἐπῆλθεν ἄκρατος πολυτέλεια καὶ ἀκολασία εἰς τὰς ὑψηλοτάτας τῶν Ῥωμαίων οἰκογενείας, εὐτυχῶς ὅμως οἱ μετὰ τὸν Αὔγουστον καὶ τὸν Τιβέριον ἀνελθόντες αὐτοκράτορες κατανοήσαντες τοῦτο, ἐπιμόνως καὶ αὐστηρῶς περιώρισαν τὴν χρῆσιν τῶν σηρικῶν ὑφασμάτων ὡς ἀντικειμένων εἰς τὰ ἤθη αὐτῶν· ἀλλ' ἐνῷ οἱ αὐτοκράτορες οὗτοι τοσαύτην κατέβαλον προσπάθειαν, ἵνα μὴ τοῦ λοιποῦ γίνηται ὑπερβάλλουσα χρῆσις τοιούτων πολυτελῶν ἐνδυμάτων σπουδαίως ζημιούντων τοὺς ὑπηκόους, ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων τῆς πολυτελείας ἀντικειμένων, ὁ Καλλιγόλας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν περιβόητοι ὁπαδοί του ὑπὸ τῆς ἀκολασίας καὶ πολυτελείας καιρίως κατεχόμενοι, παντοιοτρόπως κατεφέροντο κατὰ τῶν σωτηρίων ἐκείνων αὐτοκρατορικῶν διατάξεων ἐμψυχοῦντες λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν χρῆσιν τοιούτων ἐνδυμάτων· τοῦτο δὲ ἀστόχως ἔπραττον ἵνα διεγείρωσι τὸν Λαὸν κατὰ τῆς ῥητῆς Αὐτοκρατορικῆς διατάξεως ἀπαγορευούσης αὐστηρῶς τὴν χρῆσιν τοιούτων πολυτελῶν ἱματίων. Ἡ τῆς φθοροποιοῦ πολυ-

Digitized by Google

τελείας πάλη ἐξηκολούθησε μέχρις οὗ κατὰ τὸ ἔτος 176 ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀντώνιος ὁ φιλόσοφος μὴ δυνάμενος ἐπ' οὐδενὶ τρόπῳ καὶ προσφόρῳ μέσῳ νὰ ἀπαλείψῃ τὰς τῆς πολυτελείας κορυφωμένας καὶ ἐρριζωμένας συνηθείας καὶ ἕξεις τῶν Ῥωμαίων, καὶ εἰς δυσχερῆ θέσιν εὑρισκόμενος ὡς ἐκ τῆς μὴ εὐαρέστου οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς αὐτοκρατορίας· πρῶτος αὐτὸς πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ὑπηκόων του, ἐξεποίησε δημοσίᾳ καὶ ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Τραϊνοῦ πάντα τὰ ἐν τῷ αὐτοκρατικῷ ἱματοφυλακείῳ τῶν αὐτοκρατείρων εὑρισκόμενα πολυτελῆ ἱμάτια καὶ λοιπὰ τιμαλφῆ ἀντικείμενα ἀξίας μεγάλης, ὧν τὰ κυριώτερα ἦσαν αἱ χρυσοϋφεῖς ἐσθῆτες, τὰ χρησοϋφῆ ἐπιβλήματα, καὶ ἐπώμια, κομισθέντα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐκ τῶν ἀπωτάτων μερῶν τῆς ἀνατολῆς, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὧν τὰ ὑφάσματα ἦσαν τὰ λαμπρότερα καὶ τὰ μᾶλλον πολυτελέστερα· ἔκτοτε δὲ ἐπῆλθε κατάπτωσις τῶν σηρικῶν ὑφασμάτων, ἡ δὲ μέταξα κατέστη ἐπὶ πολὺν χρόνον σπανιωτάτη. Ἡ μετὰ τῶν λοιπῶν ὅμως ἐπικρατειῶν ὁσημέραι ἀναπτυχθεῖσα συναλλαγὴ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν συνετέλεσεν, ὥστε προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μεταδιδομένου νὰ εἰσαχθῇ ἡ τῆς σηροκομίας τέχνη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τῆς Ἑσπερίας εὔνομα ἔθνη· τὰ ὁποῖα κατανοήσαντα τὰ ἐκ τοῦ βιωτικοῦ τούτου κλάδου προκύψοντα πλεονεκτήματα καὶ ὠφελείας, μετὰ σπουδῆς ἅμα δὲ καὶ φιλοπονίας ἐπεδόθησαν εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ τελειοποίησιν τῆς τέχνης ταύτης, ἥτις ἐν βραχεῖ χρόνῳ ὑπερέβη τὰς προσδοκίας τῶν περὶ ταύτην ἐπιμελῶς ἀσχολουμένων. Νῦν δὲ ἡ πληθὺς τῶν ἁπαντα-

Digitized by Google

χοῦ τῆς Εὐρώπης συνισταμένων σκωληκοτροφείων καὶ λοιπῶν ἄλλων τούτοις ὁμοίων καταστημάτων[1] ἀναντιρρήτους προσφέρουσιν ἡμῖν ἐνδείξεις, ὁπόσον εἰς τὰ σοφὰ ταῦτα ἔθνη ἡ τέχνη τῆς σηροκομίας ἔτυχεν εὐμενοῦς ὑποδοχῆς καὶ προσασίας οὐ μόνον παρὰ τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλ' ἔτι καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων τῆς πολιτείας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι, τὸ ἔτος 1861 ὁ Βασιλεὺς τῆς Ὁλλανδίας προμηθευθεὶς ἀρκετὴν ποσότητα ἰαπωνικοῦ βομβυκοσπόρου προσέφερε μέρος αὐτοῦ εἰς τὸν Ναπολέοντα, ὅστις πάραυτα ἔδωσε πρὸς τὸ τῆς Γεωργίας ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον παραλαβὼν αὐτὸν μετέδωσεν εἰς τὰ διάφορα σκωληκοτροφεῖα τῆς Γαλλίας πρὸς ἐκτέλεσιν διαφόρων δοκιμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐβεβαιώθη ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ταύτην· βραδύτερον δὲ τὸ 1865 ὑπεγράφη συνθήκη μεταξὺ τῆς Ἰαπωνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἄγγλων —Γάλλων, δι' ἧς ὑπεχρεώθη αὕτη ὅπως ἀπαρεμποδίστως ἐπιτρέπῃ τὴν ἐλευθέραν ἐξαγωγὴν τοῦ βομβυκοσπόρου διὰ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἔθνη, ἔκτοτε δὲ ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Ἰαπωνικοῦ βομβυκοσπόρου ἐν Εὐρώπῃ ἔλαβε μεγαλητέρας διαστάσεις, μάλιστα δὲ ἀφ' ὅτου ἡ νόσος ἐνέσκηψεν ἐπὶ τῶν ἐγχωρίων εὐρωπαϊκῶν μεταξοσκωλήκων καὶ ἐπὶ ἐκείνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπιφέρουσα ἐξόντωσιν αὐτῶν, πρὸς δὲ καὶ κατάπτωσιν τῆς σηροκομι-

[1] Κατὰ τὸ ἔτος 1853 ἠριθμοῦντο καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν 221000 ἐργοστάσια, τὰ πλεῖστα ὑφαίνοντα μέταξαν, ἡ δὲ πρόσοδος ἡ ἐκ τῶν ἐργοστασίων τούτων παραχθεῖσα κατὰ τὸ 1855 ἀνῆλθεν εἰς 532 ἑκατομμύρια φράγκων ἐξ ὧν τὰ 229 ἦτον ἡ ἀξία τῆς μετάξης τῆς παραχθείσης ἐκ τῶν 64 νομῶν τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος χώρας.

(Statistique Officielle).

Digitized by Google

κῆς βιομηχανίας· διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ὅμως τοῦ Ἰαπωνικοῦ σπόρου τὸ φθοροποιὸν τῆς νόσου βαθμηδὸν ἔπαυσεν ὡς ἐκ τῆς ἀχρηστίας τοῦ ἐγχωρίου, οἱ δὲ ἐκ τοῦ Ἰαπωνικοῦ σπόρου παραχθέντες σκώληκες ἐπιμελῶς διατρεφόμενοι ἐγκλιματίσθησαν μετὰ τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν, καὶ τρίτην γενεὰν τῶν σκωλήκων, παρ' ὧν παρήχθη μονόγονος σπόρος ἀρίστης ποιότητος, καὶ οὕτω ἐξησφαλίσθη αἰσίως καὶ ἀποτελεσματικῶς ἡ τοσοῦτον πολύτιμος τέχνη τῆς σηροκομίας. Παρετηρήθη ὅμως ὅτι ὁ Ἰαπωνικὸς σπόρος ὡς ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν ἐν τῇ πατρῴᾳ αὐτοῦ χώρᾳ βομβύκων ἔδωσε καὶ ἐνταῦθα διαφόρων γενεῶν χρυσαλίδας καὶ ψυχὰς (πεταλούδας), αἱ ὁποῖαι ἔτεξαν σπόρον μονόγονον, δίγονον, τρίγονον καὶ πολύγονον, τοῦτέστι σπόρον, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξωάζει καὶ ἐκλεπίζεται, οἱ δὲ σκώληκες τρεφόμενοι μεταμορφοῦνται εἰς βόμβυκας χρυσαλίδας καὶ ψυχάς, παρ' ὧν γεννῶνται νέοι σπόροι, οἱ ὁποῖοι ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἐξωάζουσι καὶ διατρέχουσιν ἁπάσας τὰς φάσεις τοῦ βίου αὐτῶν μέχρι τῆς γεννήσεως διγόνου ἢ πολυγόνου σπόρου, πάντοτε ὅμως σχετικῶς μὲ τὴν διάρκειαν τῶν μορεοφύλλων καὶ μὲ τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολάς. Ἡ τοιαύτη ὅμως κατάστασις ποσῶς δὲν εὐηρέστησε τοὺς σκωληκοτρόφους, ἀλλ' οὔτε ἀνταπεκρίθη εἰς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς καθόλου σηροκομίας, ἕνεκα δὲ τούτου μεγίστη κατεβλήθη προσπάθεια ἵνα τοῦ λοιποῦ γίνηται χρῆσις μονογόνου σπόρου οὐχὶ δὲ καὶ πολυγόνου, ἐξωάζοντος καὶ διατρέχοντος τὰς φάσεις καὶ τὰς μεταμορφώσεις του ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, τοῦτο εὐτυχῶς κατωρθώθη κατόπιν πολλῶν ἐνεργειῶν, σήμερον δὲ ἀπανταχοῦ τῆς

Digitized by Google

ἑσπερίας ὑπάρχει μονόγονος σπόρος παρ' οὗ ἐξάγεται μέταξα ἀρίστη ποιότητος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΟΜΒΥΚΟΣΠΟΡΟΥ

Τὰ ἐκ τοῦ Ἰαπωνικοῦ βομβυκοσπόρου παραγόμενα κουκούλια εἰσὶ κατὰ πολὺ μικρότερα τῶν ἐγχωρίων, οὐχ ἧττον ἀφθονώτερα καὶ ἐξαιρέτου ποιότητος· διότι ἑκατὸν γραμμάρια ὠῶν ἐν ὑγιᾷ καταστάσει παράγουσιν 150 ἕως 200 χιλιόγραμμα θυλακίων (κουκουλίων) ἀφ' οὗ δαπανηθῶσι 3750—5000 χιλιόγραμμα φύλλων μορέας. Ἓν δὲ χιλιόγραμμον θυλακίων περιλαμβάνει κατὰ μέσον ὅρον 586 κουκούλια, ἑπομένως 100 γραμμάρια ὠῶν δίδουσιν 87900—117200 κουκούλια, ἑκατὸν τέλος χιλιόγραμμα κουκουλίων κατὰ μέσον ὅρον παράγουσιν 8 χιλιόγραμμα μετάξης. Ἐν ἐλλείψει λοιπὸν ἐγχωρίου ὑγειοῦς σπόρου, πάνυ καλῶς ποιοῦμεν χρῆσιν τοῦ μονογόνου Ἰαπωνικοῦ, ὃν τὸ ἐμπόριον ἐπιμελῶς κομίζει ἐκ τῆς Ἰαπωνίας εἰς τὴν Ἑσπερίαν, δέον ὅμως νὰ παράσχωμεν τὴν δέουσαν προσοχὴν ἵνα μὴ προμηθευώμεθα ἐκ τοῦ κομιζομένου διὰ τῆς Σιβηρίας σπόρου τῆς Κίνας, διότι οὗτος δὲν εὐδοκιμεῖ ὡς ὁ Ἰαπωνικός.

Ἡ πρώτη βάσις πάσης ἐντέχνου καὶ ἐπιτυχοῦς βομβυκοτροφίας συνίσταται εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν μεταξοσκωλήκων καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὑγειοῦς μονογόνου ἐγχωρίου σπόρου ἢ Ἰαπωνικοῦ, καταλλήλως συντηρουμένου καὶ φυλασσομένου ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, πρὸ πάντων δὲ κατὰ τὸν μῆνα φεβρουάριον ὅτε τὸ ἔμβρυον τοῦ σπόρου ἀφυπνοῦται. Συμβουλεύομεν λοιπόν, ἵνα τὰ μὲν χαρτόνια μὲ τὸν ἐπ' αὐτοῖς ἐπικεκολλημέ-

Digitized by Google

νον Ἰαπωνικὸν σπόρον, ἢ τὰ λευκὰ πανιά, μὲ τὸν ἐπικεκολλημένον ὡσαύτως σπόρον, τηρῶσιν ἐντὸς κιβωτιδίων ξυλίνων, τὸν δὲ ἀπαρασκεύαστον νὰ θέτωσιν ἐντὸς μικρῶν ξυλίνων πυξιδίων, καὶ νὰ τοποθετῶσι ταῦτα ἐντὸς ὑπογείου δροσεροῦ, εὐαέρου, καὶ ἀπηλλαγμένου πάσης προστυχούσης δυσώδους ὀσμῆς ἢ ὑγρασίας ἄχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἄρχονται ἐπιμελῶς καὶ κανονικῶς αἱ ἐργασίαι τῆς ἐπωάσεως.

Ὁ Ἰαπωνικὸς σπόρος μετὰ τὸν τοκετὸν αὐτοῦ συλλέγεται, καὶ ἀφοῦ ἐπαλειφθῇ τὸ λευκὸν χαρτόνιον μὲ εἶδός τι κόλλας ἐπιῤῥίπτεται ὁ σπόρος καὶ φυλάσσεται μετὰ τὸ στέγνωσμα, ὁ δὲ ἐπὶ τῶν λευκῶν πανίων κολλᾶται ἁπλῶς διὰ τῆς ἰξώδους κολλητικῆς ὕλης τῆς πεταλούδας ἅμα τῷ ἐπὶ τῶν πανίων τοκετῷ τοῦ σπόρου. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι τὰ ἔχοντα καλλίτερον σχῆμα κουκούλια παρέχουσι χρυσαλίδας ζωηρὰς καὶ εὐρώστους, σπόρον δὲ ἄφθονον καὶ ἐκλεκτόν, διότι μία ὀκὰ τοιούτου εἴδους κουκουλίων παρέχει 10 δράμια σπόρον.

Οἱ Ἰαπωνικοὶ βομβυκόσποροι εἰς πᾶσαν ἀτμοσφαιρικὴν μεταβολὴν εἰσὶν εἰς ἄκρον εὐαίσθητοι, καὶ ἐξωάζουσι 5 ἢ 6 ἡμέρας ταχύτερον τῶν ἄλλων φυλῶν, ἐκλεπίζονται δὲ εἰς θερμοκρασίαν 13—14° ρεωμύρου· ὡς ἐκ τούτου δὲ οἱ σκωληκοτρόφοι ὀφείλουσιν ἀπαραιτήτως καὶ ἀναγκαίως νὰ ἐπιθεωρῶσιν αὐτοὺς ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρόν, καὶ νὰ μεταφέρωσιν αὐτοὺς χρείας τυχούσης εἰς ἕτερον δροσερώτερον ὑπόγαιον· κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς μαρτίου νὰ ἐκθέτωσι τοὺς οὕτω εὑρισκομένους σπόρους ἐπὶ 3—4 ἡμέρας εἰς τὸ ὑψηλότερον καὶ εὐαερώτερον σκιερὸν μέρος τῆς οἰκίας, ὅπως διὰ τῆς ἀλ-

Digitized by Google

λαγῆς ταύτης τῶν θέσεων πρὸς καιρὸν παρεμποδισθῇ ἡ πρώϊμος αὐτῶν ἐξώασις, μέχρις οὗ παύσωσιν αἱ κακουχίαι τοῦ χειμῶνος, ὅτε βαθμηδὸν ἄρχεται ἡ προπαρασκευὴ τοῦ σκωληκοτροφείου καὶ λοιπῶν χρησίμων ἐργαλείων· οὕτως πῶς δέ, διαφυλάττοντες τὸν βομβυκόσπορον θέλουσιν ἔχει σκωληκοτροφίαν εὐάρεστον ἀνταμείβουσαν τοὺς κόπους αὐτῶν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΟΥ ΔΟΚΙΜΑΣΤΙΚΗΣ ΕΞΩΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΩΩΝ

Ἡ πρώτη ὡς εἴπομεν βάσις πάσης ἐντέχνου καὶ σκοπίμου σκωληκοτροφίας συνίσταται εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὑγειοῦς μονογόνου σπόρου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ λέγειν τῶν διασημοτέρων καὶ ἐμπειροτέρων σκωληκοτρόφων θεωρεῖται ὁ ἀσφαλέστερος καὶ ὁ ἐπιτυχέστερος, ὡς κεκτημένας ἔχων ὅλας τὰς ἰδιαζούσας ἐκείνας ἰδιότητας, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τοὺς ἀρίστης ποιότητος σπόρους· ἐπὶ τούτων δὲ βασιζόμενος ὁ σκωληκοτρόφος ὀφείλει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν του ἐπὶ τῆς ποιότητος καὶ τοῦ εἴδους τοῦ σπόρου ὃν σκοπεῖ νὰ θέσῃ εἰς ἐπώασιν, ἵνα μὴ ματαιοπονήσῃ, ὅτε λαμβάνει ἐκ τοῦ ὅλου σπόρου ἐλάχιστον ποσόν, τὸ ὁποῖον περὶ τὰς ἀρχὰς μαρτίου θέτει εἰς ἐπώασιν ἐντὸς δύω μαλλίνων ἐφαπλωμάτων, τοῦτο δὲ πράττει πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ τηρήσῃ ἀδιάλειπτον καὶ ὁμοιόβαθμον θερμοκρασίαν διαρκούσης τῆς ἐπωάσεως, πρὸς δὲ ἵνα προφυλάξῃ τὸν σπόρον ἐκ τῆς ἀμέσου ἐπηρείας τοῦ ἀέρος καὶ τῆς θερμότητος, καὶ καταστήσῃ τέλος σύγχρονον καὶ ἐντελῆ τὴν ἐπώασιν. Ἐν δὲ τῷ δωματίῳ ἔνθα ἡ ἐπώασις τε-

Digitized by Google

λεῖται, ἀνάγκη νὰ τηρῆται ἀναλλοίωτος καὶ εἰ δυνατὸν μόνιμος θερμοκρασία 14 βαθμῶν μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐξωάσεως, καὶ μόνον νὰ ὑψῶται ἕνα βαθμὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καθόσον ἡ ἐξώασις περατοῦται τὸ δὲ ἔντομον ἀναπτύσσεται, ἂν ὅμως ὁ καιρὸς εἶναι εὐεργετικὸς ἤτοι εὔδιος, ἥσυχος, ξηρὸς, καὶ θερμός, τότε ἀνεπιφυλάκτως τηρεῖται ὁ αὐτὸς βαθμὸς τῆς θερμοκρασίας τῆς πρώτης ἡμέρας· πρὸς δὲ ἐπιμελῶς κανονίζονται τὰ τοῦ ἀερισμοῦ τοῦ δωματίου εἰς ὃ διατρέφονται οἱ σκώληκες πρὸς ἀποφυγὴν ψόφου, διὸ κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον ἀπὸ τῆς ἐπωάσεως καὶ ἐντεῦθεν, ὁ σκωληκοτρόφος περιορίζεται μόνον ἵνα ὁ ἐν τῷ δωματίῳ ἀὴρ ἀνανεοῦται βραδύτερον, συχνότερον δὲ καθόσον οἱ σκώληκες ἀναπτύσσονται, ὅτε δέον νὰ τρέφωνται μὲ τὰ φύλλα τῶν μορεῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι βλαστάνουσιν εἰς μεσημβρινὰς θέσεις καὶ προφυλάττονται ἀπὸ πάσης χειμερινῆς ἐπηρείας, τοῦτο δὲ λέγομεν διότι πολλάκις συμβαίνει ὥστε οἱ σκώληκες ἐνῷ χαίρουσι πληρεστάτην ὑγείαν κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἀνατροφήν, προσβάλλονται ἀκαριαίως μόλις δοθοῦν αὐτοῖς φύλλα βεβλαμμένα, εἴτε προερχόμενα ἐκ μορεῶν νοσουσῶν, ὅτε τὸ μόλυσμα κατὰ μικρὸν μεταδιδόμενον εἰς αὐτοὺς ἐπιφέρει ἐν ἀκαρεὶ τὸν ψόφον αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους ἤτοι περὶ τὰς ἀρχὰς μαρτίου ὅτε γίνεται ἡ δοκιμαστικὴ αὕτη ἐξώασις τοῦ σπόρου, τὰ φύλλα τῶν μωρεῶν εἰσὶν εἰς ἄκρον τρυφερὰ καὶ ἧττον θρεπτικά, ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα ἡ τροφὴ χορηγῆται συχνότερον καὶ μετὰ μεγάλης προσοχῆς, πρὸς δὲ ὁ σκωληκοτρόφος νὰ ἐξετάζῃ ἐπιμελῶς ἕνα ἕκαστον τῶν

Digitized by Google

σκωλήκων ἰδίᾳ, καὶ ἂν μεταξὺ αὐτῶν παρατηρήσῃ ὅτι εἰσί τινες πάσχοντες, εἴτε νεκροί, ἀμέσως καὶ ἄνευ ἀναβολῆς ἀποβάλλει αὐτούς, μεριμνῶν περὶ τῶν λοιπῶν, εἰς οὓς χορηγεῖ τακτικῶς καὶ καθ' ὡρισμένον χρόνον τὴν τροφήν των, τηρῶν ὁμοιόβαθμον θερμοκρασίαν ἐν τῷ δωματίῳ τῆς ἀνατροφῆς των, ἢ ἐν ἀνάγκῃ μεταφέρει αὐτοὺς εἴς τι ἄλλον κατάλληλον καὶ εὐάερον μέρος τῆς οἰκίας, φροντίζων ὡσαύτως ὅπως διατρέφῃ κεχωρισμένως τοὺς σκώληκας ἑκάστης χρυσαλίδος πρὸς ἀποφυγὴν περαιτέρου ἐπιβλαβοῦς μιασματικῆς ἐπηρείας, ἐπιμελεῖται δὲ ἵνα ἁπανταχοῦ τοῦ δωματίου ὑπάρχῃ ἐντελὴς καθαριότης· διότι πᾶσα ἀκαθαρσία, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη βαρεῖαν φέρουσα ὀσμὴν ὕλη γίνεται πρόξενος ἀσθενειῶν καὶ δυσαρέστων ἀποτελεσμάτων.

Οἱ σκώληκες ἐν γένει ἐν ἀρχῇ πάσης ἀρτιγενοῦς παθήσεως, εἴτε χαλαρώσεως παρουσιάζουσιν ἐξωτερικῶς εἰδικάς τινας ἀλλοιώσεις, δι' ὧν πάραυτα ἐκδηλοῦται ἡ νοσηρὰ αὐτῶν κατάστασις, ἤτοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας των ἀναφαίνονται μικρότατα μὲν ἀλλὰ ὁρατὰ μέλανα στίγματα, εἶτα δὲ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἀδυναμίας, ἰσχνότητος, τὸ σῶμά των καθίσταται στιλπνόν, ὁ δὲ χρωματισμός των κατὰ μικρὸν ἀλλοιούμενος μεταβάλλεται εἰς μέλανα, τέλος δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν των περίοδον οἱ σπόνδυλοι ἐξογκοῦνται· αἱ τοιαῦται δὲ παθολογικαὶ ἀλλοιώσεις τῶν ἱστῶν τῶν ζωϋφίων τούτων, οὖσαι ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως τῆς ὥρας τοῦ ἐνιατοῦ, προοιωνίζουσι σπουδαίαν καὶ σοβαρὰν νόσον, ἰδίᾳ δὲ ὁπόταν ἐπισυμβαίνωσι κατὰ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἡλικίαν των, ὁπότε ὁ μολυσμὸς

Digitized by Google

διότι αὐτὰ οὐδαμῶς παραβλάπτουσι τὸν σπόρον, ἀλλ' οὔτε ἐπιφέρουσιν ἀλλοίωσιν ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι καθαρίζουσιν αὐτὸν καὶ προκαλοῦσι ταχεῖαν καὶ ἰσόχρονον ἐξώασιν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΣΚΩΛΗΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Ἐν Εὐρώπῃ τὰ κτίρια τῶν σκωληκοτροφείων κατασκευάζονται ἀνωγείως καὶ ὀρθογωνίως, καὶ τὸ μὲν ὑπόγειον ἕνεκα τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς μὴ εὐαρέστου ἀτμοσφαιρικῆς αὐτοῦ καταστάσεως ἀντικειμένης οὔσης εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν μεταξοσκωλήκων οὐδόλως χρησιμοποιεῖται, τοὐναντίον δὲ τὸ ἀνώγειον εἶναι τὸ κύριον τῆς σκωληκοτροφίας κατάστημα, ὅπερ ἐπιμελῶς κατασκευάζεται. Διαιροῦσι δὲ τὸ ὅλον κτίριον εἰς τρία μέρη ὧν τὸ μεσαῖον τὸ καὶ μεγαλήτερον καὶ μακρότερον χρησιμεύει διὰ τὴν κυρίαν διατροφὴν τῶν μεταξοσκωλήκων, ἐν αὐτῷ δὲ ὑψοῦνται δύω ἕως τέσσαρες σειραὶ κλινῶν κατὰ μῆκος καὶ παραλλήλως μὲ τὴν μεγάλην πλευρὰν τοῦ κτιρίου, μεταξὺ δὲ τῶν κλινῶν ὑπάρχουσιν ἰσαπλατεῖς διάδρομοι δι' ὧν οἱ ἐργάται ἀκωλύτως ἐργαζόμενοι οὐδεμίαν προξενοῦσιν ἀνησυχίαν ἢ ταραχήν· ἐφ' ἑκάστης δὲ κλίνης τοποθετοῦνται αἱ καλαμωταί, αἱ ὁποῖαι εἰσὶν ἐσχηματισμέναι εἴτε ἐκ καλάμων, εἴτε ἐκ ταινιῶν πλεκτοῦ ὑφάσματος, εἴτε τέλος ἐκ ψαθῶν, ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, καὶ εἰς ἀπόστασιν $^1/_2$ μέτρου, εἰς τὰ ἄκρα δὲ τοῦ κτιρίου ὑπάρχουσιν οἱ ἀεροθάλαμοι, ἐν οἷς τοποθετοῦνται αἱ ἑστίαι, (θερμάστραι) αἱ μηχαναὶ τοῦ ἀερισμοῦ (ἀνεμιστῆρες) δι' ὧν ὁ ἀὴρ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων κανονίζεται,

Digitized by Google

καὶ εἰσάγεται ὁτὲ μὲν συγκεκερασμένος, ὁτὲ δὲ θερμός, οὐχὶ δὲ κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ σκωληκοτρόφου, ὅστις τὰ πάντα ῥυθμεῖ σχετικῶς μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς διατροφῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιποιουμένων καὶ διατρεφομένων μεταξοσκωλήκων, ἔχων πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπ' ὄψιν ὅπως ἐν τῷ σκωληκοτροφείῳ ἀνεξαρτήτως τῆς ἀναγκαίας θερμοκρασίας ὑπάρχῃ καὶ ἡ ἀναγκαία ὑγρασία, ἧς ἄνευ ἡ ἀτμοσφαίρα ἀποξηραινομένη θέλει εἶσθαι ἐπιζήμιος διὰ τοὺς σκώληκας. Ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ ἀεροθαλάμοις τοποθετοῦνται τὰ τῆς διατροφῆς τῶν σκωλήκων ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα, παρασκευάζονται τὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἐξαπλώνουσιν ἐπὶ τῶν στεγνωτήρων πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἀπαλειφθῇ πᾶσα παρ' αὐτῶν δρόσος εἴτε περιττὴ ὑγρασία δυναμένη νὰ ἐπιῤῥεάσῃ τοὺς μεταξοσκώληκας καὶ ἐπιφέρει αὐτοῖς τὸν ψόφον, ὡς τοῦτο συχνάκις συμβαίνει ὁσάκις δὲν ληφθῇ πρόνοια περὶ τῆς ἐγκαίρου παρασκευῆς τῶν φύλλων πρὸ τοῦ γεύματος τῶν μεταξοσκωλήκων· ἔτι δὲ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀεροθαλάμοις διαφυλάσσονται αἱ λεκάναι καὶ λοιπὰ φορητὰ ἐργαλεῖα ὧν τὴν χρῆσιν ὁ σκωληκοτρόφος ἑκάστοτε καὶ ἐν ἀνάγκῃ ποιεῖ, τέλος δὲ ἀναπαύονται οἱ ἐργάται μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν των.

Καθ' ὅλον δὲ τὸ μῆκος τοῦ κτιρίου καὶ εἰς ἀνάλογον ὕψος ὑπάρχουσιν ἡμιπαράθυρα (φεγγῖται) μὲ ὑαλοπίνακας (φυλλοπαράθυρα) ἐπὶ τῶν ὁποίων προσαρτῶνται τὰ παραπετάσματα, ἅτινα δέον νὰ ὦσι χρώματος πρασίνου, πρὸς δὲ ἐν τῷ θαλάμῳ ὑπάρχουσι τὰ ἀναγκαῖα θερμόμετρα ὑγρόμετρα, δι' ὧν ὁ σκωληκοτρόφος σχετικῶς μὲ τὰς ἀνάγκας τῶν σκωλήκων κα-

Digitized by Google

νονίζει τὸν βαθμὸν τῆς τε θερμοκρασίας καὶ ὑγρασίας μεγάλην ἐχουσῶν ἐπιῤῥοήν, ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς καθόλου εὐεξίας τῶν σκωλήκων, τέλος δὲ αἱ φορητὰὶ κλίμακες, αἱ σῖται καί λοιπὰ ἐργαλεῖα. Ἐπὶ δὲ τῆς στέγης τοῦ σκωληκατροφείου ὑπάρχουσιν ἀερόστροφα κοινῶς λεγόμενα ἀνεμόμυλοι, δι' ὧν ἡ ἐν τῷ θαλάμῳ κατὰ μικρὸν καὶ ἀνεπαισθήτως μολυνομένη ἀτμοσφαίρα ἐκτοπίζεται καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀνακενίζεται διὰ τῆς εἰσῤῥοῆς τοῦ συγκεκερασμένου ἀέρος ἐκ τοῦ ἀεραγωγοῦ τοῦ ἀεροθαλάμου. Παρετηρήθη δὲ ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ ἀτμοσφαίρα μένει ἐγκεκλεισμένη ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς διατροφῆς κατὰ μικρὸν ἀπολύουσα τὰ ζωογόνα αὐτῆς στοιχεῖα διὰ τῆς εἰσπνοῆς καὶ διαπνοῆς τῶν σκωλήκων κορέννυται ἀνθρακικοῦ ὀξέως καὶ καθίσταται πρόξενος μεγάλων συμφορῶν ἐπιταχύνουσα οὕτω τὸν μυκητισμὸν (muscardine), ὁ ὁποῖος ὀλεθριώτατος ἀποβαίνει διὰ τὴν εὐεξίαν τῶν σκωλήκων, ἐπιφέρων τέλος τὸν ἀκαριαῖον θάνατον αὐτῶν. Τὰ φθοροποιὰ ταῦτα ἀποτελέσματα ἔτι μᾶλλον ἐπαυξάνουσιν διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν στιβάδων ἐντὸς τοῦ θαλάμου τούτου, καὶ ὁπόταν εὑρίσκωσι συνεργὸν αὐτὸν τὸν σκωληκοτρόφον ὅστις οὐδεμίαν περὶ τούτων δίδων προσοχήν, ἀλλ' οὔτε καὶ περὶ τοῦ καθόλου διαιτητικοῦ τρόπου τῆς ἀνατροφῆς τῶν σκωλήκων, ἐνεργεῖ ἐντὸς τοῦ κυρίου σκωλικοτροφείου ἐργασίας τεινούσας εἰς τὴν παντελῆ φθορὰν καὶ ἐξόντωσιν τῶν διατρεφομένων μεταξοσκωλήκων πρὸς βλάβην καὶ ζημίαν αὐτοῦ.

Τὸ κτίριον τοῦ σκωληκοτροφείου δέον μὲν νὰ κῆται ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, εὐηλίου καὶ εὐαέρου, ἐκτεθειμένου

Digitized by Google

πρὸς μεσημβρίαν ἢ πρὸς ἀνατολάς, καὶ προφυλασσομένου ἐκ τῶν σφοδρῶν τοῦ ἀνέμου πνοῶν ἐχουσῶν ἐπήρειαν ἐπὶ τῶν σκωλήκων, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν ἀρκτικοδυτικῶν, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται καὶ εἶναι οἱ ὀλεθριώτατοι διὰ τοὺς μεταξοσκώληκας, τούτου ἕνεκεν οἱ φεγγῖται τῶν μερῶν αὐτῶν καλὸν εἶναι νὰ τηρῶνται διαρκούσης τῆς ἀνατροφῆς κεκλεισμένοι· μακρὰν δὲ τῶν χαμηλῶν καὶ νοσηρῶν θέσεων, τῶν ποταμῶν, τῶν ῥυάκων, τῶν στασίμων ὑδάτων, ἔνθα γεννῶνται νοσώδεις ἀναθυμιάσεις μεγάλως προσκόπτουσαι εἰς τὴν ζωὴν τῶν ζωϋφίων τούτων, τῶν ὑψηλῶν ὀρέων εἰς ἃ συνεχῶς συμβαίνουσιν ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαί, τῶν δασῶν ἔνθα ἐπιπολάζουσι φθοροποιὰ ζωύφια ὅλως ἐπιβλαβῆ διὰ τοὺς σκώληκας, ἐκτὸς μόνον ἂν πέριξ τοῦ κτιρίου ὑπάρχουσι λεῦκαι ἢ ἄλλα ὑψήκορμα δένδρα, ὧν τὰ φύλλα σειόμενα ἀνακαινίζουσι τὸν περιβάλλοντα τὸ κατάστημα ἀέρα. Μακρὰν τῶν ἁμαξητῶν ὁδῶν πρὸς ἀποφυγὴν αἰφνηδίου κρότου ἀμέσως ἐπηρεάζοντος τοὺς σκώληκας, τῶν ἱπποστασίων, τῶν κοπρώνων, τῶν ὑπονόμων, τῶν βυρσοδεψίων, τῶν σιδηρουργείων καὶ ἀπὸ παντὸς κροτοῦντος ἐργοστασίου, τέλος δὲ καὶ ἀπὸ πάσης δυσώδους καὶ ἀπαισίας ὀσμῆς, ὀξείας φωνῆς, κρότου, καγχασμοῦ, αἰφνηδίου σκότους ἢ φωτός, ταχείας καὶ ἀμέσου εἰσροῆς δροσεροῦ ἢ θερμοῦ ἀέρος. διότι ὡς εἶ γνωστόν, οἱ σκώληκες εὐχαριστοῦνται εἰς τὴν βαθμιαίαν μεταβολὴν τῆς θερμοκρασίας οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν ἀπότομον.

Ἐν Ἑλλάδι ὅμως ἔνθα τὰ κεφάλαια ἐλλείπουσι καὶ αἱ μεγάλαι σηροκομικαὶ ἐπιχειρήσεις δὲν γίνονται, συμφέρει εἰς τοὺς περὶ τὰς τοιαύτας τέχνας καταγι-

Digitized by Google

νομένους ἀντὶ τῶν πολυδαπάνων κτιρίων καὶ μηχανῶν χρησίμων διὰ τὸν ἀερισμὸν τοῦ σκωληκοτροφείου, νὰ μεταχειρίζωνται ἀεραγωγοὺς κειμένους πέριξ τῶν τοιχῶν καὶ ἄνωθεν τοῦ ἐδάφους, τοὺς ὁποίους νὰ ἀνοίγωσιν ἢ κλείωσιν ὁσάκις ὑπάρχει ἀνάγκη ἀερισμοῦ· νὰ προτιμῶσι δὲ τὸ ἰσόγειον, τὸ ὁποῖον ἀνάγκη νὰ παρασκευάζωσι καλῶς, ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ ὁποίου δέον νὰ ὑπάρχῃ ἀνάλογος ἀριθμὸς ἀεροστρόφων, δι' ὧν νὰ ἀνακενίζηται ὁ ἀήρ, διὰ τῆς εἰσροῆς νέου ζωογόνου, εἰς δὲ τὰς γωνίας τοῦ σκωληκοτροφείου νὰ ὑπάρχωσιν θερμάστραι ἢ ἑστίαι ἔξωθεν πυρωνόμεναι πρὸς ἀποφυγὴν καπνοῦ, ἵνα ὁ ἐν τῷ θαλάμῳ εἰσαγαγόμενος ἀὴρ προσκτᾷ θερμοκρασίαν σχετικὴν μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς διατροφῆς, τῆς ἡλικίας, καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν μεταξοσκωλήκων.

Η ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΞΟΣΚΩΛΗΚΩΝ

Ἐξώασις τῶν ὠῶν.

Ὅταν τὰ μωρεόδενδρα φυλλώσωσι, λαμβάνεται ὁ σπόρος ἐκ τοῦ ὑπογείου καὶ ἐφαπλοῦται ἐντὸς σίτης (χρισάρας) καὶ ἐπὶ μαλλίνου λευκοῦ καθαροῦ ὑφάσματος, μετὰ τοῦτο καλύπτεται ὁ σπόρος διὰ τρυπητοῦ χάρτου, οὗτινος αἱ ὀπαὶ δέον νὰ ὦσιν ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης καὶ νὰ ἔχωσι διάμετρον 2 χιλιοστῶν, ὅτε καλύπτεται πάλιν ἐξ ὁλοκλήρου ἡ σίτα δι' ἑτέρου μαλλίνου ὑφάσματος καὶ τοποθετεῖται ἐντὸς μικροῦ δωματίου, τὸ ὁποῖον θερμαίνεται βαθμηδὸν διὰ τεφρώδους ἀνθρακιᾶς ἢ διά τινος θερμαστηρίου καθ' ὃν τρό-

Digitized by Google

πον προλαβόντως ἐξέθημεν. Ἵνα μὴ δὲ ἡ τοῦ δωματίου τούτου ἀτμοσφαίρα ἀπογυμνοῦται τῆς σχετικῆς καὶ ἀπολύτου ὑγρασίας, ὡς ἐκ τῆς ἀναπτυσσομένης ἀναγκαίας θερμοκρασίας εἰσάγεται ἐν αὐτῷ λεκάνη πλήρης καθαροῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἀνεπαισθήτως διαχεόμενον ἐν τῷ κενῷ, καθιστᾷ τὸν ἐν τῷ δωματίῳ ἀέρα οὔτε πολὺ θερμόν, ἀλλ' οὔτε καὶ ξηρόν. Οὕτω δὲ εὑρισκομένου τοῦ σπόρου ἄρχεται ἡ ἐπώασις αὐτοῦ, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαρκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας, ἂν ὁ καιρὸς ἦναι εὔδιος καὶ θερμός, ἐπὶ πλέον δὲ παρατείνεται, ἂν τοὐναντίον εἶναι ἀνεμώδης, ψυχρός, καὶ βροχερός· ἐν τούτοις ὁ σκωληκοτρόφος κανονίζει ἀναλόγως τῶν παρουσιαζομένων περιστάσεων καὶ τῆς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸν πρέποντα βαθμὸν τῆς θερμοκρασίας, ὃν αὐξάνει κατὰ ἕνα βαθμὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καθόσον ἡ ἐπώασις βαίνει τελευτῶσα καὶ ἄρχεται ἡ ἐξώασις τοῦ σπόρου· οὕτω κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἡμέραν τηρεῖ ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς ἐπωάσεως, θερμοκρασίαν 17° ρεωμύρου κατὰ δὲ τὴν δευτέραν 18°, κατὰ δὲ τὴν τρίτην 19°, κατὰ δὲ τὴν τετάρτην 20°, κατὰ δὲ τὴν πέμπτην 21°; κατὰ δὲ τὴν ἕκτην 22°, τέλος δὲ κατὰ τὴν ἑβδόμην καὶ τελευταίαν ἡμέραν 23° ἕως 24° βαθμούς. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν καταβάλλει μεγάλην φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν, τὸ μὲν ἵνα ὑπάρχῃ σταθερῶς ἡ ἀναγκαία θερμοκρασία καὶ ὑγρασία, ἧς ἄνευ δὲν ἐπέρχεται ἐντελὴς ἡ ἐπώασις, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον παρατείνεται καθισταμένη ἄνισος καὶ χαλαρά· τὸ δὲ ἵνα μὴ ἀνοίγωνται τὰ παράθυρα καὶ ὡς ἐκ τούτου σχηματίζονται σφοδρὰ ῥεύματα ἀέρος, ἀμέσως ἐπενεργοῦντα ἐπὶ τοῦ ἐπωάζοντος σπόρου, οὔτε

Digitized by Google

βιαίως νὰ κλείωνται αἱ θύραι, διότι πᾶς κρότος προξενεῖ ἀνησυχίαν εἰς τὰ ζῶα ταῦτα, ἅτινα μᾶλλον εὐχαριστοῦνται ἐν τῇ ἡσυχίᾳ, ἀλλ' οὔτε νὰ εἰσάγωνται ἀκάθαρτοι καὶ δυσώδεις οὐσίαι, διότι αὗται ἔχουσι μεγίστην ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐξώασιν αὐτῶν, ὁπότε ἐκλεπιζόμενοι οἱ σκώληκες ἀνέρχονται ἐκ τῶν ὀπῶν τοῦ χάρτου ἐν εἴδει μυρμηκιᾶς. Κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἡμέραν καὶ πρὸ τῆς ἐντελοῦς ἐπωάσεως, ἐν ὥρᾳ εὐδίᾳ καὶ μετὰ τὴν ἀπάτμησιν τῆς νυκτερινῆς δρόσου, συλλέγεται ἀνάλογος ποσότης φύλλων, ἐκ τῶν μορεοδένδρων, τὰ ὁποῖα πρὸς καιρὸν ἀφίενται ἐντὸς τοῦ παραπλησίου θαλάμου τοῦ σκωληκοτροφείου ὅπως συγκερασθῇ ἡ ψυχρότης αὐτῶν, εἶτα δὲ κόπτονπτονται διὰ ψαλλίδος εἰς ταινίας ἐχούσας πλάτος 10 χιλιοστῶν, περὶ δὲ τὴν πρωΐαν τῆς ἕκτης ἡμέρας τὰ οὕτω παρασκευασθέντα φύλλα, ἐπιῤῥίπτονται ἐλαφρῶς καὶ σποραδικῶς ἐπὶ τοῦ τρυπητοῦ χάρτου τοῦ καλύπτοντος τὸν ἐπωάζοντα σπόρον, ὅτε τὰ ζωύφια ἑλκυόμενα ἐκ τῆς ὀσμῆς τῶν φύλλων ἀνέρχονται καὶ τρώγουσιν αὐτά. Πρὸς εὐκολίαν δὲ τῆς ἐξωάσεως καὶ ἀναβάσεως τῶν σκωλήκων ἐπὶ τῶν φύλλων ὁ σκωληκοτρόφος ἀνακινεῖ προσεκτικῶς καὶ ἐλαφρῶς διὰ λεπτοῦ ἄτρακτος τὰς ταινίας τῶν φύλλων, καὶ χρείας τυχούσης αὐτοὺς τοὺς σπόρους, ἀνυψῶν προσεκτικῶς τὸν τρυπητὸν χάρτην ὃν πάλιν ἐπιθέτει ἐπὶ τοῦ σπόρου. Περὶ τὴν πρωΐαν δὲ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας ἐνεργοῦνται ὅσα καὶ κατὰ τὴν ἕκτην, τὴν δὲ ὀγδόην ἡμέραν ἀνυψοῦνται πάλιν ἡσύχως καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς διὰ λεπτοῦ ἄτρακτος αἱ ταινίαι τῶν μορεοφύλλων μὲ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀναβάντας σκώληκας,

Digitized by Google

τοὺς ὁποίους τοποθετοῦσιν εἰς ἑτέραν καθαρὰν σίταν καὶ μεταφέρουσιν εἰς τὸ κύριον σχολληκοτροφεῖον ἵνα ἀνατραφῶσι καὶ διανύσωσι τὸν βίον αὐτῶν, ἢ ἀντὶ τούτου μεταφέρεται ὁλόκληρος ὁ τρυπητὸς χάρτης μὲ τοὺς ἐπ' αὐτοῦ ἀναβάντας σκώληκας εἰς ἑτέραν σίταν καὶ εἶτα ἐνεργοῦνται ὅσα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν· ἂν ὅμως ἐπὶ τῆς πρώτης σίτης ἔμειναν σπόροι μὴ ἐξωασθέντες, τότε ῥίπτονται ἐπ' αὐτῶν λεπτὰ τεμάχια μορεοφόλλων, ἵνα διὰ τῆς ὀσμῆς αὐτῶν ἐνισχυθῶσι καὶ ἐξωάσωσιν, ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ ἀποβάλλεται ὡς κοῦφος καὶ ἄγονος. Καὶ ἡ μὲν ἡλικία τῶν ἐγχωρίων σκωλήκων ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐξωάσωσι μέχρι τοῦ τοκετοῦ τοῦ σπόρου λογίζεται εἰς 42 ἡμέρας, ἡ δὲ τῶν Ἰαπωνικῶν εἰς 36. Ἵνα δὲ αἱ φάσεις τοῦ βίου τῶν ζώων τούτων ἀποβῶσιν εὐληπτότεραι καὶ καταφανέστεραι, παραθέτομεν εἰς ἑκάστην φάσιν αὐτῶν πίνακα, εἰς ὃν σημειοῦμεν τὸν χρόνον καθ' ὃν συμβαίνει ἡ μεταμόρφωσίς των, τὸν ἀπαιτούμενον βαθμὸν τῆς θερμοκρασίας, τὴν ἀναγκαιοῦσαν τροφὴν αὐτῶν, ὡς καὶ τὰς ἐργασίας, ἃς ὁ σκωληκοτρόφος ὀφείλει ἀπαραιτήτως νὰ ποιῇ ἐν καιρῷ καταλλήλῳ καὶ σχετικῶς μὲ τὴν ὅλην ζωτικότητα αὐτῶν.

Digitized by Google

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Ἡμέραι τῆς ἀνατροφῆς ἢ τοῦ βίου	Ἡλικία τῶν σκωλήκων	Θερμοκρασία τοῦ σκωληκοτροφείου	Ἀριθμοὶ τῶν γευμάτων	Διὰ 10 δράμια σπόρου περιέχοντος 30 ἕως 40 χιλ. μεταξοσκώληκας.			Λεπτομέρειαι τῶν ἡμερησίων ἐργασιῶν ἐν τῷ σκωληκοτροφείῳ
		Θερμοκρασία Θερμομέτρου τοῦ Ρεωμύρου		Βάρος τῶν φύλλων εἰς δεκάδας, καταναλισκομένων εἰς τὸ σκωληκότροφ.	Ἔκτασις ἣν κατέχουσιν οἱ σκώληκες εἰς πόδας τετραγωνικοὺς	Ἀριθμὸς τῶν ἀναγκαιούντων ἐργατῶν	
	ἡμέραι						
1	1	24	12	1 ½	2	1	Μεταφορὰ τῶν σκωλήκων ἐκ τοῦ δωματίου τῆς ἐξωάσεως.
2	2	23	12	1	2	1	
3	3	22	12	2	2	1	Ἀνανέωσις τοῦ στρώματος καὶ ἀναδιπλασίασις τῶν καλαμωτῶν.
4	4	21	12	½	10	1	Ἀνανέωσις τοῦ στρώματος.

Πρώτη ἡλικία

Digitized by Google

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἡλικίαν τῶν σκωλήκων, ἥτις ἐστὶ μία τῶν σημαντικωτέρων καὶ σπουδαιοτέρων κόπτονται τὰ φύλλα εἰς λεπτὰ τεμάχια, τὰ ὁποῖα εἷς ἐργάτης διὰ τῆς χειρὸς ἐπιῤῥίπτει ἐλαφρῶς ἐπὶ τῶν σκωλήκων, ἀντὶ ὅμως τούτου προτιμότερον ἤθελεν εἶσθαι νὰ μεταχειρίζηταί τις δικτυωτὸν κόσκινον κατεσκευασμένον ἐκ σύρματος σιδηροῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἄναιγμα τῶν πλακῶν νὰ ἔχῃ 18 χιλ. μῆκος καὶ 14 χιλ. πλάτος δι' οὗ νὰ διανέμῃ τὴν τροφὴν ἐξ ἴσου εἰς τοὺς σκώληκας, νὰ χορηγῇ δὲ τὰ γεύματα (φύλλα) τακτικῶς καὶ ἐπιμελῶς ἀνὰ δύο ὥρας ἕκαστον, ῥίπτων αὐτὰ κατ' ἴσην μοῖραν καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς καλαμωτῆς· πρὸς τοῦτο δὲ ἐκλέγει κατὰ προτίμησιν τὰ τρυφερὰ φύλλα, ἵνα ἡ τροφὴ τηρῆται σχετικὴ πρὸς τὴν πεπτικὴν δύναμιν τοῦ ζώου· τινὲς μάλιστα προτιμῶσι τὰ φύλλα τῶν μορεῶν ἐκείνων, αἵτινες φέρουσι λευκὸν καρπόν, τὰ ὁποῖα, ὡς οὗτοι διατείνονται εἰσὶ τὰ καταλληλότερα διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ σηρίου σκώληκος ἕνεκα τοῦ γλυκέος χυμοῦ των, καὶ ὅτι οἱ ἐκ τούτων τῶν φύλλων τρεφόμενοι σκώληκες παράγουσι κουκούλια μὲν σκληρότερα μέταξαν δὲ ἐκλεκτῆς ποιότητος· τέλος δὲ παρατηροῦμεν ὅτι ὅταν οἱ σκώληκες εἰσὶν ὑγιεῖς καὶ διατρέφωνται καλῶς ἀναπτύσσονται ταχύτερον, καὶ καθ' ἑκάστην παρίσταται ἡ ἀνάγκη πλειοτέρας καθαρᾶς τροφῆς καὶ ἀναλόγου χώρου, ἡ δὲ συνήθεια νὰ διατρέφωσιν αὐτοὺς φειδωλῶς εἶναι ὅλως βλαβερά, συνιστῶμεν ὅθεν εἰς τοὺς περὶ τὴν γεωργικὴν ταύτην τέχνην καταγινομένους, νὰ χορηγῶσι πάντοτε τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν εὐθὺς ὅτε τὰ πρῶτα φύλλα καταναλίσκονται, φροντίζοντες ἵνα μὴ

Digitized by Google

σχηματίζωνται ὑποστρώματα ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἀποφάγων φύλλων, διότι τοῦτο βλάπτει τοὺς σκώληκας ἕνεκα τῆς σχηματιζομένης κατὰ μικρὸν σήψεως ἐπιφερούσης τάχιον τὴν εὐρωτίασιν αὐτῶν, αἱ δὲ καλαμωταὶ νὰ ἀπέχωσιν ἐξ ἴσου ἀπ' ἀλλήλων, τὸ μὲν ἵνα κυκλοφορῇ ὁ ἀὴρ πανταχόθεν περὶ αὐτάς, τὸ δὲ ἵνα διευκολύνηται ἡ τροφὴ καὶ ἡ καθόλου περιποίησις τῶν σκωλήκων, διαρκουσῶν τῶν φάσεων τοῦ βίου αὐτῶν.

Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην οἱ μεταξοσκώληκες ἔχουσιν ἀνάγκην θερμοκρασίας μᾶλλον ἢ ἧττον ὑψηλῆς· διὸ πρέπει νὰ εἰσάγηται ἐν τῷ σκωληκοτροφείῳ ἄφθονος καθαρὸς ἀήρ, νὰ τελῆται δὲ ὁ ἀερισμὸς οὗτος μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ βαθμιαίως, μήπως ὡς ἐκ τῆς μεγάλης εἰσροῆς καὶ τῆς ἀποτόμου ἀλλαγῆς παραβλαφθῇ ἡ ὑγεία αὐτῶν. Ἡ περίοδος αὕτη διαρκεῖ συνήθως 5 ἡμέρας, ἐνίοτε ὅμως καὶ περισσότερον ὅτε τὰ μικρὰ ταῦτα ζωύφια εἰσὶ τριχωτά, προϊούσης δὲ τῆς ἀναπτύξεώς των, καθίστανται λευκόφαια, ἔχουσι δὲ πλειοτέραν ὄρεξιν παρ' ὅτι πρότερον, διὸ τρώγουσι περισσότερον, ἡ δὲ ἀνάπτυξίς των προβαίνει ἄνευ ἐπικειμένου φόβου ἀποτυχίας, ὁ δὲ ὕπνος ἐπέρχεται εὐθὺς μετὰ τὴν 5ην ἡμέραν· ὅτε ἐν τοιαύτῃ καστάσῃ διατελοῦντα δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην εἰμὴ ὀλιγίστης τροφῆς, μετὰ τὴν ἔγερσίν των ὅμως ἡ ὄρεξίς των ἐπαυξάνει ἐπὶ μᾶλλον, διὸ δίδεται αὐτοῖς τροφὴ ἀφθονωτέρα. Ὁ ὕπνος δὲ εἰς μὲν τοὺς ἐπιμελῶς διατρεφομένους σκώληκας ἐπέρχεται μετὰ τὴν 5ην ἡμέραν, εἰς δὲ τοὺς ἀμελῶς μετὰ τὴν 6ην, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ τὴν 7ην ἡμέραν, θεωρεῖται δὲ εἶδος νάρκης κατὰ

Digitized by Google

τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ὁ σκώληξ ὑφίσταται εἶδός τι μεταμορφώσεως, διαρκεῖ δὲ 30 ἕως 40 ὥρας, ὅτε κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οὔτε τρώγει, ἀλλ' οὔτε κινεῖται, τὸ δὲ περιβάλλον αὐτὸν δέρμα διαῤῥήγνυται εἰς τὸ περὶ τὸ στόμα μέρος τῆς κεφαλῆς, ὅτε ἐξέρχεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τῆς ὀπῆς ταύτης, ἐπαφίνων αὐτὸ ἀκέραιον, καὶ ἀναλαμβάνον νέας δυνάμεις ζωῆς.

Πολλάκις δὲ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους ὅτε αἱ ἐργασίαι ἐπισπεύδουσι τὸν σκωληκοτρόφον, ὑπάρχει ἔλλειψις χειρῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς συγχρόνου καὶ ταχείας περιποιήσεως τῶν σκωλήκων· ἐν τοιαύτῃ δὲ στενοχώρῳ θέσει εὑρισκόμενος μειοῖ κατὰ 2—4 βαθμοὺς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σκωληκοτροφείου, ἵνα οὕτω παρεμποδίζηται ἡ ταχεῖα ἀποξήρανσις τῶν φύλλων δι' ὧν τρέφονται οἱ σκώληκες, πρὸς δὲ καὶ ἡ τοῦ σκωληκοτροφείου θερμοκρασία ὡς ἐκ τῆς ἀνεπαισθήτου ταπεινώσεως αὐτῆς καθίσταται ἠπιωτέρα μηδόλως ἐπιταχύνουσα τὸν βίον τῶν σκωλήκων οἱ ὁποῖοι ἀνέτως διανύουσι τὰς περιόδους των. Κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν ἀνανεοῦται τὸ στρῶμα καὶ ἀραιοῦνται οἱ σκώληκες διὰ τῶν λινῶν δικτύων, τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν τεσσάρων κρίκων αὐτῶν, προσηρμοσμένων ἐπὶ ξυλίνων ταινιῶν διὰ τῶν ὑπαρχόντων ἄνωθι τῶν καλαμωτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ὀρθοστατῶν τῆς κλίνης ἀγγίστρων· ἐν τῶν δικτύων τούτων θέτουσιν ἐπὶ τῆς καλαμωτῆς, ἣν δέον νὰ καλύπτῃ καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειάν της, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ῥίπτουσι φύλλα ὅτε οἱ σκώληκες ἐκ τῆς ὀσμῆς τούτων ἑλκυόμενοι ἀνέρχονται πάραυτα ἐπ' αὐτῶν· διὰ τοῦ ὅλως ἁπλουστάτου τούτου μέσου μετοφέρον-

Digitized by Google

ται καὶ ἐναποτίθενται οἱ σκώληκες εἰς ἑτέραν ἐλευθέραν καθαρὰν καλαμωτήν, ὁπότε ἀφαιρεῖται ἐκ τῆς πρώτης καλαμωτῆς τὸ παλαιὸν καὶ ἐπιβλαβὲς στρῶμα τῶν ἀποφάγων φύλλων, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀκάθαρτος ὕλη κλπ. Ταὐτὸ τοῦτο πράττομεν καὶ διὰ τὸν διπλασιασμὸν μιᾶς καλαμωτῆς, ἐπιθέτομεν ἐλαφρῶς ὡς ἀνωτέρω ἔλεγον τὸ σκωληκοφόρον δίκτυον τοῦ ὁποίου μόνον τὸ ἥμισυ καλύπτομεν μὲ φύλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνέρχεται τὸ ἥμισυ τῶν σκωλήκων ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, εἶτα δὲ φέρομεν τὸ δίκτυον καὶ ἐναποθέτομεν εἰς ἑτέραν καθαρὰν καλαμωτήν, τῶν δὲ μεινάντων ἑτέρων ἡμίσεων σκωλήκων ἀνανεοῦμεν τὸ στρῶμα ὡς προελέχθη καὶ δίδομεν ἄφθονον τροφήν. Διὰ τοῦ δικτύου τούτου διπλασιάζεται ἀφόβως ὁ ἀριθμὸς τῶν καλαμωτῶν φερουσῶν τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν σκωλήκων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς καλαμωτῆς, οἱ ὁποῖοι ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἔχουσιν ἀνάγκην μεγαλητέρας ἐκτάσεως παρ' ὅτι πρότερον εἶχον· οὕτω δὲ διατρεφόμενοι κτὶ περιποιούμενοι οἱ σκώληκες αὐξάνουσιν ἐξ ἴσου ὅλοι, καὶ ἀβλαβῶς ὑφίστανται τὴν πρώτην αὐτῶν μεταμόρφωσιν, ἥτις καλεῖται περίοδος πρώτη ἢ ἡλικία πρώτη.

Digitized by Google

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	ἡμέρ.						
5	1 Δευτέρα ἡλικία	20	12	4	10	1	Ἀνανέωσις τοῦ στρώματος.
6	2	20	12	$5\frac{1}{2}$	10	1	
7	3	20	12	$4\frac{1}{2}$	10	1	Ἀνανέωσις τοῦ στρώματος καὶ διπλασιασμὸς τῶν καλαμ.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὁ σκωληκοτρόφος περιποιεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν τοὺς σκώληκας, τηρεῖ δὲ ἀνάλογον θερμοκρασίαν ἂν ὁ καιρὸς ἦναι γαληνιαῖος καὶ εὔδιος, ἂν ὅμως ἦναι ψυχρὸς βροχερὸς καὶ ἀνεμώδης τότε διὰ τῶν ἀεραγωγῶν εἰσάγει ἀέρα κατὰ τὰς θερμοτέρας ὥρας τῆς ἡμέρας, χορηγεῖ δὲ κατὰ τὴν ὄρεξιν τῶν σκωλήκων τὴν ἀναγκαίαν τροφήν, ἥτις πρέπει νὰ ἦναι καθαρὰ καὶ παρεσκευασμένη καθ' ὃν τρόπον ἐλέχθη ἀνωτέρω, συνεχῶς δὲ καθαρίζει τὰς καλαμωτάς, ἀραιώνει τοὺς σκώληκας ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ μεγέθους αὐτῶν, τέλος δὲ φροντίζει, ὅπως ὁ τόπος τὸν ὁποῖον κατέχουσι κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης νὰ ἦναι πενταπλάσιος ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἀρχῆθεν κατελάμβανον ἢ καὶ πλειότερον χρείας τυχούσης. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπέρχεται ὁ ὕπνος αὐτῶν, ὅτε οὗτοι οὔτε τρώγουσιν, ἀλλ' οὔτε κινοῦνται, ἀλλ' ὑφίστανται τὴν δευτέραν φάσιν τῆς μεταμορφώσεώς των ἀλλάσσοντες τὸ δέρμα των, ὅτε πάλιν ἀραιοῦνται καὶ καθαρίζονται αἱ καλαμωταὶ διὰ τοῦ σκωληκοφόρου δι-

Digitized by Google

κτύου, προσέχοντες ὅμως, ἵνα ἡ διανομὴ τῆς τροφῆς ἥτις εἶναι βάσις τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν σκωλήκων γίνεται ταὐτοχρόνως καὶ κατ' ἴσην μοῖραν πρὸς ἀποφυγὴν ἐπιβλαβῶν καὶ δυσαρέστων ἀποτελεσμάτων.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
8	ἡμέρ. 1 (Τρίτη ἡλικία)	20	8	3 ½	20	1	Ἀνανέωσις τοῦ χρώματος διπλασιασμὸς τῶν καλαμωτῶν
9	2	20	8	8 ½	20	1	» »
10	3	20	8	20	20	1	» »
11	4	20	8	15	20	1	» »
12	5	20	8	1 ½	20	1	» »

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὁ χρωματισμὸς τῶν σκωλήκων ποικίλως μεταβάλλεται· διὸ ἄλλοι μὲν τούτων εἰσὶ λευκοί, ἄλλοι δὲ μελανόφαιοι, καὶ ἄλλοι μέλανες· ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ χρωματισμοῦ τῶν ἐπιμελῶς διαιτωμένων σκωλήκων, οὐδόλως πρέπει νὰ φοβίζῃ τὸν σκωληκοτρόφον, καθότι ἅπασαι αἱ παραλλαγαὶ τοῦ χρωματισμοῦ εἰσὶ σχετικαὶ μὲ τὴν ὑφισταμένην ὑπὸ τῶν σκωλήκων μεταμόρφωσιν. Χορηγεῖται δὲ τακτικῶς ἡ τροφὴ αὐτῶν, τηρεῖται δὲ ὁ αὐτὸς βαθμὸς τῆς θερμοκρασίας ὡς καὶ πρότερον, καθαρίζονται αἱ καλαμωταί, ἀραιοῦνται οἱ σκώληκες σχετικῶς μὲ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐρωστίαν των, τέλος δὲ διαχωρίζονται οἱ ἐνωρίτερον τῶν ἄλλων ἐγειρόμενοι ἐκ τοῦ ὕπνου, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ ἀνωμαλία ὡς πρὸς τὴν ἄνισον διανομὴν

Digitized by Google

τῆς τροφῆς. Μετὰ παρέλευσιν δὲ πέντε ἡμερῶν ἐπέρχεται ὁ τρίτος ὕπνος, ὅτε οἱ σκώληκες ὑφιστάμενοι τὴν μεταμόρφωσίν των ἀλλάσσουσι τὸ δέρμα των καὶ ἀναλαμβάνουν νέας δυνάμεις.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
13	ἡμέρ. 1 (Τετάρτη ἡλικία)	20	6	20	50	1	Ἀνανέωσις τοῦ χρώματος καὶ διπλασιασμὸς καλαμωτῶν
14	2	20	6	32½	50	1	» »
15	3	20	6	50	50	1	» »
16	4	20	6	33½	50	1	» »
17	5	20	6	2½	120	1	» »

Κατὰ τὴν τετάρτην ταύτην περίοδον οἱ σκώληκες εἰσὶ περισσότερον τῶν ἄλλων ἀνεπτυγμένοι, ὁ δὲ χρωματισμός των καθίσταται λευκότερος, ἡ δὲ ὀρεξίς των ἐπὶ μᾶλλον βαίνει αὐξάνουσα· δύναταί τις λοιπὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ὅτε καὶ ὁ ὀργανισμὸς αὐτῶν εἶναι πλέον ἰσχυρότερος νὰ χορηγῇ εἰς αὐτοὺς ἀντὶ φύλλων ὁλοκλήρους μικροὺς κλώνους μορεοδένδρων πρὸς τροφήν, τοὺς ὁποίους καταλλήλως ἐπιθέτει ἐπὶ τῆς καλαμωτῆς προσέχων ὅμως, ἵνα οἱ σκώληκες ὡς ἐκ τούτων μὴ ὑποφέρωσιν ἀπὸ στενοχωρίαν. Ὁ ὕπνος δὲ κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἐπέρχεται μετὰ 5 ἡμέρας ὅτε οἱ σκώληκες ἀλλάσσοντες πάλιν τὸ δέρμα των, ἀραιοῦνται καὶ μεταφέρονται εἰς καθαρὰς καλαμωτάς. Ὁ ἀερισμὸς δὲ διαρκούσης τῆς ἡλικίας ταύ-

Digitized by Google

της καλὸν εἶναι νὰ γίνηται συχνότερον ἡ δὲ θερμοκρασία νὰ ἦναι δροσερὰ οὐχὶ δὲ καὶ ψυχρά· ἂν δὲ κατὰ περίστασιν ὅλως ἀξιοσημείωτον ὁ καιρὸς εἶναι ψυχρὸς καὶ βροχερός, ἀνάγκη νὰ εἰσάγηται ἐν τῷ κυρίῳ σκωληκοτροφείῳ πεπυρακτωμένη ἀνθρακιὰ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ παρέχηται εἰς τοὺς σκώληκας θερμοκρασία ἀρέσκουσα καὶ εὐάρεστος.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΕΜΠΤΗ

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	ἡμέρ.						
18	1	20	6	35	120	2	Ἀνανέωσις τοῦ στρώματος
19	2	20	6	65	120	2	»
20	3	20	6	100	120	2	Ἀνανέωσις τοῦ στρώματος καὶ διπλασιασμὸς καλαμωτῶν
21	4	20	6	170	120	2	» »
22	5	20	6	230	120	2	» »
23	6	20	6	150	300	2	
24	7	20	6	50	300	2	Διευθέτησις τῶν κλαδίων ἐπὶ τῶν καλαμωτῶν
25	8	20	6	50			
			ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΚΤΗ				
26	1	20	6	1001			Τελειοποίησις τῶν κουκουλίων
27	2	20	6				
28	3	20	6				
29	4	20	6				
30	5	20	6				

Πέμπτη ἡλικία

Ἕκτη ἡλικία

Digitized by Google

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην οἱ σκώληκες τρώγουσι πλειότερον, διὸ χορηγεῖται αὐτοῖς τροφὴ ἀφθονωτέρα· περὶ δὲ τὴν 24 ἡμέραν τοῦ βίου των ἑτοιμάζονται νὰ ὑφάνωσι τὰ κουκούλιά των, ἡ τοιαύτη δὲ τῶν σκωλήκων τούτων κατάστασις δηλοῦται ἐκ τῶν ἑξῆς σημείων· α') ἀποβάλλουσιν ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ των πᾶσαν ἀκάθαρτον καὶ περιττωματικὴν ὕλην, β') ἡ ἐπιδερμίς των πρὸ πάντων ὅμως οἱ πόδες των λαμβάνουσι διαφανεινότητα, ἥτις μετάσχει τοῦ χρώματος τοῦ κουκουλίου τὸ ὁποῖον μέλλουσι νὰ ὑφάνωσι γ') περιπλανῶνται ἐπὶ τῶν φύλλων χωρὶς νὰ τρώγωσι, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, τέλος δὲ προσπαθοῦσι νὰ ἀνέλθωσιν ἐπὶ τῶν πέριξ σωμάτων· πάντα ταῦτα οὐδὲν ἄλλον εἰδοποιοῦσιν, ἢ ὅτι ἐπῆλθεν ἡ ὥρα τοῦ σχηματισμοῦ τῶν κουκουλίων, ὅτε ὁ νουνεχὴς σκωληκοτρόφος καθαρίζει πάραυτα τὰς καλαμωτὰς καὶ θέτει ἐπ' αὐτῶν κατ' ἴσας ἀποστάσεις, κλαδία ἐκ θυμαρίων ἢ σπάρτων, ἢ δέσμας ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθείσας, φροντίζων ὥστε τὸ ἄνωθεν μέρος ἑκάστης σειρᾶς νὰ σχηματίζῃ μίαν καμπύλην, καὶ νὰ ἑνοῦται μετὰ τῶν ἀντικρὺ κειμένων. Ἐπὶ τῶν κλαδίων τούτων ἀναβαίνουσιν οἱ σκώληκες ἔνθα ἰδιοτρόπως περιπλέκουσι τὸ πρῶτον τὴν μέταξάν των ἐπ' αὐτῶν, εἶτα δὲ στερεοποιοῦσι τὰ κατὰ μικρὸν σχηματιζόμενα παρ' αὐτῶν κουκούλια. Ἕκαστος τῶν σκωλήκων τούτων ἐργάζεται μονομερῶς καὶ ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας ὅπως ὑφάνῃ τὸ κουκούλιόν του τὸ ὁποῖον ἀφαιροῦμεν ἐκ τοῦ κλάδου μετὰ παρέλευσιν 6 ἢ 8 ἡμερῶν, πρὸς τὸν σκοπὸν ἵνα καὶ οἱ τελευταῖοι ἀναβάντες μείνωσι τοὐλάχιστον 72 ὥρας ἐπὶ τῶν κλαδίων. Διὰ δὲ τὴν παραγωγὴν τοῦ σπόρου ἐκλέ-

Digitized by Google

γομεν ἐκ τῶν κουκουλίων, ἐκεῖνα ἅτινα εἰσὶ μεγαλεῖτερα, στερεώτερα, καὶ βαρύτερα, τὰ δὲ λοιπὰ παρακαταθέτομεν ἐπὶ τῶν καλαμωτῶν καὶ ἐκθέτομεν εἰς τὴν ἄμεσον ἐπήρειαν τοῦ ἡλίου μέχρις οὗ ἀποξηρανθῶσι καὶ ψοφήσωσιν αἱ ἐν αὐτοῖς περιεχόμεναι χρυσαλίδες. Πρὸς ἀπόκτησιν λοιποῦ ὑγιοῦς γονίμου σπόρου λαμβάνομεν τὰ ἐκλελεγμένα κουκούλια, τὰ ὁποῖα διαπερῶμεν ἐπιπολαίως καὶ ἐξωτερικῶς ἐντὸς κλωστῆς, ἢ τὰ τοποθετοῦμεν κατὰ στοίχους ἐπὶ χάρτου καὶ εἶτα εἰσάγομεν ἐντὸς δωματίου ἔχοντος θερμοκρασίαν 18 ἕως 20 βαθμῶν· μετὰ παρέλευσιν δὲ 15 ἡμερῶν ἐξέρχονται ἐκ τῶν κουκουλίων τούτων αἱ ψυχαὶ (πεταλοῦδαι), ἐκ τῶν ὁποίων τὰς μὲν ἀῤῥένους θέτομεν ἐντὸς κιβωτιδίου τρυπητοῦ, τὰς δὲ θήλεας ἐπὶ τῶν καλαμωτῶν μέχρις οὗ ἐκκενώσωσι τὴν ἐν αὐταῖς περιεχομένην ἀκάθαρτον κιτρίνην ὕλην, μετὰ τοῦτο δὲ συζευγνύομεν αὐτὰς καὶ μετὰ 8 ἡμέρας τὰς μὲν ἀῤῥένους ἀποβάλλομεν, τὰς δὲ θήλεας θέτομεν ἐπὶ πανίου λευκοῦ καθαροῦ ἢ ἐπὶ χάρτου ἵνα ἐναποθέσωσι τὰ ὠά των (κοινῶς σπόρον), καὶ ἀφοῦ παρέλθωσιν 8 ἕως 10 ἡμέραι συλλέγομεν ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐπιμελῶς ἀποξηραίνομεν καὶ φυλάσσομεν ἐντὸς πανίων ἢ ἐπὶ χάρτου καὶ ἐντὸς ξυλίνων κιβωτίων καὶ εἶτα μεταφέρομεν εἴς τι εὐάερον, ξηρὸν ὑπόγειον τῆς οἰκίας μέχρι τοῦ ἐπιόντος ἔτους τῆς νέας σκωληκοτροφίας. Ἐν τούτοις ὁ σηροκόμος ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐπιθεωρεῖ τὸν ἐν τῷ ὑπογείῳ φυλασσόμενον σπόρον, ἀερίζει αὐτὸν εἴς τι σκιερὸν καὶ εὐάερον μέρος, καὶ χρείας τυχούσης τὸν μεταφέρει εἰς ἕτερον καταλληλότερον ὑπόγειον πρὸς ἀποφυγὴν ἀλλοιώσεως αὐτοῦ· ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι ὁ περὶ

Digitized by Google

τὴν τοιαύτην βιοποριστικὴν τέχνην σκοπίμως ἀσχολούμενος ὀφείλει οὐ μόνον ἀποκλειστικῶς νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀφθόνου συγκομιδῆς ἐκλεκτῶν κουκουλίων, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ τῆς ἀποκτήσεως καὶ συντηρήσεως ὑγιοῦς μονογόνου σπόρου, ἀποβάλλων πάντοτε ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος παρήχθη ἐκ κουκουλίων προελθόντων ἐκ νοσούντων μεταξοσκωλήκων, διότι τὸ μόλυσμα ἐνυπάρχει ἀείποτε ἐν αὐτοῖς, δέον λοιπὸν νὰ ἀποπέμπῃ τὸν τοιοῦτον τεχθέντα σπόρον, νὰ προμηθεύηται δὲ ἐξ ἄλλου μέρους εἰς ὃ εἶναι βέβαιος ὅτι οὐδεμία διαρκούσης τῆς ὑπάρξεως τῶν μεταξοσκωλήκων ἐνέσκηψε νόσος, ἀλλ' ὅτι παρήχθη αἰσία καὶ πλουσιωτάτη συγκομιδὴ κουκουλίων ἐκ τῶν ὁποίων παρήχθη σπόρος μὲν ὑγιέστατος μέταξα δὲ ἀρίστης ποιότητος. Τοιαῦται ἐν τέλει εἰσὶν αἱ ὁδηγίαι τὰς ὁποίας ὡς σκοπιμωτέρας καὶ πρακτικωτέρας ἀναφέρω, τῶν ὁποίων ὁ ἐπιμελὴς σκωληκοτρόφος ὀφείλει ἀπαρεγκλήτως νὰ ἐκπληρῇ ἑκάστοτε καὶ ἐν καιρῷ εὐθέτῳ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΞΟΣΚΩΛΗΚΩΝ

Οἱ μεταξοσκώληκες ὥσπερ τὰ λοιπὰ ἐνόργανα ζῶντα ὄντα ὑπόκεινται εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως ἐπενεργοῦσαι ἐπ' αὐτῶν, ἐπιφέρουσιν ὁτὲ μὲν τὸν ἀκαριαῖον αὐτῶν θάνατον, ὁτὲ δὲ ἐφημέρως παραβλάπτουσαι αὐτοὺς τοὺς καθιστῶσι τοσοῦτον ἀσθενεῖς, ὥστε ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ γίνεται εἰς αὐτοὺς πρόξενος ἀσθενειῶν καὶ πολλῶν ἄλλων παθήσεων· ὧν ἐκτεταμένος λόγος γίνεται εἰς τὰ εἰδικὰ τῶν παθήσεων ἐν γένει συγγράμματα.

Digitized by Google

Αἱ νόσοι δὲ τῶν σηρῶν ἀναγόμεναι εἰς πολλὰς κατηγορίας, καὶ πολλὰς ἔχουσαι τὰς αἰτίας ἀποκαλύπτονται εἴτε ἐπὶ τοῦ σπόρου, εἴτε ἐπὶ τῶν σκωλήκων, εἴτε τέλος ἐπὶ τῶν χρυσαλίδων καὶ ψυχῶν· ἡ δὲ φθοροποιὸς αὐτῶν ἐνέργεια ἐπὶ τοσοῦτον φοβερωτέρα καθίσταται, καθόσον ἐπισυμβαίνουσι συνεχεῖς ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαί, διαρκουσῶν τῶν φάσεων αὐτῶν ὅτε ἐπαυξάνουσι τὴν πρὸς τὰ πρόσω ἐπίτασιν αὐτῆς· ἐνίοτε ὅμως τὸ κακὸν ἐμφωλεύει ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι ὅτε πᾶσα παρὰ τοῦ σηροκόμου καταβαλλομένη προσπάθεια πρὸς ἀπάλειψιν ἢ θεραπείαν τῆς μαστιζούσης αὐτὸν νόσου ἀτελεσιούργητος καθίσταται· οὕτω δὲ ἂν θλάσωμεν προσεκτικῶς τὸ περικάλυμμα (λέπος) τοῦ σπόρου, καὶ διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρατηρήσωμεν ἐπισταμένως τὸ ἐμπεριεχόμενον ἐν αὐτῷ ὑγρόν, καὶ εὕρομεν ἐντὸς αὐτοῦ κοκκοειδῆ σώματα, θέλομεν ἀποφανθῆ ὅτι ὁ σπόρος εἶναι βεβλαμμένος, ὁ δὲ βαθμὸς τοῦ μολυσμοῦ θέλει εἶσθαι ἀνάλογος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σωματίων τούτων. Ἐπίσης δὲ ὅταν ἡ ἐξώασις ἢ ὁ ἐκλεπισμὸς τοῦ σπόρου βραδύνει, ἢ ἐξωάζει ἀσθενῶς καὶ εἰς ἄνισον χρόνον καίτοι ὁ καιρὸς εἶναι εὔδιος καὶ γαληνιαῖος ὁ σπόρος νοσεῖ· ἂν ὅμως ἡ ἐξώασις τελῆται κανονικῶς καὶ ἐντὸς 7 ἡμερῶν, οἱ δὲ παραχθέντες σκώληκες καταβιβρώσκουσιν εὐχερῶς καὶ ἐλευθέρως τὰ προσφερόμενα εἰς αὐτοὺς φύλλα καὶ αὐξάνουσιν ἡμέραν παρ' ἡμέραν παρουσιαζόμενοι ἰσομεγέθεις καὶ ζωηροί, τελοῦσι δὲ καθ' ὡρισμένον χρόνον τὰς μεταμορφώσεις αὐτῶν, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τῆς εὐαρέστου αὐτῶν καταστάσεως, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ βεβαιότης ὅτι αἱ ἐκ τούτων παραχθησόμεναι

Digitized by Google

πεταλοῦδαι θέλουσι μένει ἀπρόσβλητοι ἀπὸ πάσης προσβολῆς καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ βίου των, διότι πολλάκις συμβαίνει, ὥστε ἡ νόσος νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ σπέρματι, ἀλλὰ νὰ ἀναπτύσσηται κατὰ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν ἑκάστης μεταμορφώσεως. Ἄλλοτε πάλιν οἱ σκώληκες προσβάλλονται ἀπὸ ἀδυναμίαν καὶ ἰσχνότητα, ὅτε ὁ χρωματισμὸς αὐτῶν ἀλλοιούμενος μεταβάλλεται εἰς κιτρινωπὸν τὸ δὲ ὅλον σῶμά των καθίσταται στιλπνόν· ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει διατελοῦντες ἀποπλανῶνται πρὸς τὰ ἄκρα τῆς φερούσης αὐτοὺς καλαμωτῆς. Ἡ τοιαύτη ὅμως καχεξία τῶν σκωλήκων ποσῶς δὲν χαρακτηρίζει τὴν ὕπαρξιν ἐνδομύχου τινὸς νόσου· καὶ τοῦτο διότι ἂν ὁ καιρὸς ἦναι νεφώδης, βροχερός, ψυχρός, παρακολουθούμενος ἀπὸ βροντὰς ἀστραπὰς καὶ κεραυνούς, βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ νόσος αἰτίαν ἔχει τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολάς, τὴν ταπείνωσιν τῆς θερμοκρασίας, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς εὐαρέστου αὔρας μεγάλως ἀρεσκομένης ὑπὸ τῶν σκωλήκων. Ἐὰν ὅμως ὁ καιρὸς ἦναι εὔκρατος καὶ θερμός, τὸ δὲ σκωληκοτροφεῖον καταλλήλως τοποθετημένον τότε ἀποδίδομεν τὸν ψόφον τῶν σκωλήκων εἰς τὴν ὕπαρξιν κεκρυμμένης νόσου.

Ο ΜΥΚΗΤΙΣΜΟΣ (MUSCARDINE)

Οἱ ἐκ τῆς νόσου ταύτης πάσχοντες σκώληκες οὔτε τρώγουσιν οὔτε κινοῦνται, ἀλλὰ πρῶτον μὲν καταλαμβάνονται ὑπὸ γενικῆς κακοδιαθεσίας, εἶτα δὲ περιέρχονται εἰς ναρκώδη κατάστασιν, ὅτε ὁ χρωματισμός των ἀλλοιούμενος καθίσταται σκιερώτερος καὶ ὅλως διάφορος τοῦ κατὰ φύσιν χρωματισμοῦ των, τὸ δὲ

Digitized by Google

σῶμά των κατὰ μικρὸν ἐξωγκούμενον σμικρύνεται καὶ ἐξωτερικῶς καλύπτεται ὑπὸ πυκνοῦ λευκοῦ στρώματος, ἀποτελουμένου ἔκ τινος παρασίτου κρυπτογαμικῆς βλαστήσεως τοῦ μύκητος Botrytis-bassiana ὄντος τούτου, ἡ κυρία αἰτία τοῦ ψόφου καὶ ταχείας φθορᾶς τῶν μεταξοσκωλήκων. Ἡ νόσος αὕτη μιασματικὴ οὖσα προσβάλλει ἀδιακρίτως καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ πάντας τοὺς σκώληκας πρὸ τῆς τετάρτης αὐτῶν ἀποδερματώσεως· θεωρεῖται δὲ ὡς ἡ φοβερωτέρα πασῶν τῶν ἄχρι τοῦδε γνωστῶν ἀσθενειῶν· διότι ἐν μικροτάτῳ χρονικῷ διαστήματι ἐπέφερεν εἰς ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ σκωληκοτροφεῖα τὴν παντελῆ ἐξόντωσιν αὐτῶν. Τὰ μόνα δὲ θεραπευτικὰ μέσα, πρὸς περιστολὴν τῆς φθοροποιοῦ ταύτης νόσου εἰσιν α') ἐντελὴς καθαρισμός, β') συνεχὴς ἀνανέωσις τοῦ ἐν τῷ δωματίῳ τῆς ἀνατροφῆς τῶν σκωλήκων μεμολυσμένου ἀέρος διὰ τῆς εἰσροῆς καθαροῦ ζωογόνου ἀέρος· γ') ἀπομάκρυνσις πάσης ἐπιβλαβοῦς ἢ δυσώδους οὐσίας ἐκ τοῦ δωματίου τῆς ἀνατροφῆς, δ') ἐπιμεμελημένη περιποίησις τῶν διατρεφομένων σκωλήκων· ε') γενικὴ τῶν καλαμωτῶν καθαριότης· ς') ἀποπομπὴ παντὸς κακεκτικοῦ ἢ μεμολυσμένου σκώληκος πρὸς ἀποφυγὴν περαιτέρου μιασματικῆς ἐπηρείας ἐπὶ τῶν ἐναπομεινάντων ἀπροσβλήτων σκωλήκων. Τοιαῦτα εἰσὶ τὰ χρηστέα μέσα, τὰ ὁποῖα ὁ νουνεχὴς σκωληκοτρόφος μεταχειρίζεται ὁσάκις οἱ ὑπ' αὐτοῦ διατρεφόμενοι σκώληκες προσβληθῶσιν ὑπὸ τῆς περὶ οὗ λόγος νόσου.

Παραπλησία τῆς προσημειωθείσης νόσου εἶναι καὶ ἡ ἀτροφία (Gattine ἢ Pébrine), ἥτις ἕνεκα τῆς φθορᾶς τοῦ αἵματος καθίσταται μιασματικὴ καὶ διαδοχι-

Digitized by Google

κή· προσβάλλει δὲ ἀδιακρίτως τοὺς μεταξοσκώληκας καθ' ὅλας τὰς περιόδους τοῦ βίου αὐτῶν, ἰδίᾳ δὲ μετὰ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν τῆς γεννήσεώς των, ὡς καὶ τοὺς φύσει καχεκτικῆς καταστάσεως, ὡς τοῦτο ἀρτίως ἀπέδειξεν ὁ Κος Pasteur ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν ἐν Παρισίοις. Ἡ τῶν σκωλήκων τούτων ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλυπτομένη πρῶτον μὲν ἐκ μικροτάτων μελανῶν στιγμάτων κατὰ κύκλους τεταγμένων, εἶτα δὲ ἀπὸ εἴδός τι πτίου, κατὰ μικρὸν μαλθακοῦται ὅτε ὁ χρωματισμὸς αὐτῆς μεταβαλλόμενος ἀλλοιοῦται οἱ δὲ σπόνδηλοι τοῦ ζωϋφίου ἐξογκοῦνται. Ἡ νόσος αὕτη θεωρουμένη εἶδός τι γκαγκραίνης φθειρούσης ἅπαντα τὸν ἐσωτερικὸν ὀργασμὸν τῶν ζωϋφίων τούτων, αἰτίαν ἔχει τὸν σχηματισμὸν σωματίων ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτῶν, ἅτινα ἀναπτυσσόμενα ἐπιφέρουσι τὸν ἀκαριαῖον θάνατον αὐτῶν.

Πλεῖστα δὲ ἐπενοήθησαν θεραπευτικὰ μέσα πρὸς ἀπάλειψιν τῆς νόσου ταύτης, ἥτις ἐστὶν ἡ φοβερωτέρα πασῶν, καταστρέψασα τὰ σπουδαιότερα τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας σκωληκοτροφεῖα, ἅτινα ὡς εἶναι γνωστὸν παρήγαγον τὴν ἐκλεκτοτέραν μέταξαν. Πρῶτος δὲ ὁ Ἰταλὸς Cornalia ἐπιμελῶς παρακολουθήσας τὰς φάσεις τῆς νόσου ταύτης, ὡς καὶ τὰ ἐκ ταύτης παρουσιαζόμενα ἐξωτερικὰ συμπτώματα ἐπὶ τῶν μεταξοσκωλήκων, ἐξέθηκε μετὰ πολλῆς ἀκριβείας τὸν τρόπον τοῦ θεραπεύειν τοὺς νοσούντας ἐκ τῆς νόσου ταύτης μεταξοσκώληκας, ὡς καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέντα θεραπευτικὰ μέσα, δυστυχῶς ὅμως αἱ προσδοκίαι τοῦ διασήμου τούτου ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀπέβησαν ἄκαρποι· ὡς τοῦτο βεβαιοῦται ὑπὸ πλείστων σκωληκοτρόφων, οἵτι-

Digitized by Google

νες μετὰ προθυμίας μετεχειρίσθησαν τὰ ὑπ' αὐτοῦ ὁρισθέντα μέτρα πλὴν εἰς μάτην· μετὰ τοῦτον ὁ Κος Pasteur ὡς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐν Γαλλίᾳ ταὶ Ἰταλίᾳ ἐνησχολήθησαν κατὰ διαδοχὴν καὶ ἐπανειλημμένως, ὅπως ἐπινοήσωσι λυσιτελέστερον θεραπευτικὸν σύστημα, δυνάμενον νὰ καταστείλῃ τὴν τοσοῦτον φοβερὰν ἄμεσον ἐπήρειαν τῆς νόσου ταύτης. Ἐν τούτοις καίτοι τοσαύτῃ κατεβλήθη καὶ καταβάλλεται προσπάθεια ὑπὸ τῶν εἰδημονεστέρων περὶ τῆς νόσου ταύτης οὐχ ἧττον τὸ κακὸν βαίνει μὲ αὔξουσαν ἔντασιν πρὸς ζημίαν τῆς καθόλου σηροκομικῆς βιομηχανίας.

Ἐν γένει δὲ λέγομεν ὅτι οἱαδήποτε νόσος, προσβάλλει τοὺς μεταξοσκώληκας, αὕτη παρουσιάζεται συνήθως κατὰ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν ἑκάστης μεταμορφώσεως, ἐκδηλουμένη διὰ κηλίδων ἀκανονίστων ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος τοῦ σκώληκος, ὁ ὁποῖος ἀπονάρκούμενος καὶ χαυνούμενος μένει ἀκίνητος ἔχων τὴν κεφαλὴν ταπεινωμένην.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων συμπτωμάτων τοῦ μὴ τρώγειν, τοῦ εὑρίσκεσθαι χαλαρωμένους καὶ ὀλίγον πρισμένους κατὰ τοὺς σπονδύλους τοὺς σκώληκας θέλει τις πεισθῇ ὅτι οὗτοι πάσχουσι θανατηφόρως, κατὰ συνέπειαν οὐδεμία περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐλπίς· ἀλλ' οὔτε καὶ περὶ τῶν ψυχῶν ἐκείνων, αἵτινες πιθανὸν νὰ παρήχθησαν ἐξ ὑγιεστάτων σκωλήκων, διότι συχνότατα τὸ κακὸν ἀναφαίνεται κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου αὐτῶν, ὅτε αὗται προσβαλλόμεναι ὑπὸ τῆς νόσου ἔχουσιν ἠμβλυμένον καὶ ἰσχνὸν κέρας, σκοτεινὸν φακόν, μέλαιναν γραμμὴν ἐπὶ τῆς ῥάχεως, τὰ δὲ πτερὰ ἀτελῆ ταπεινωμένα καὶ συνεσταλμένα, τὴν

Digitized by Google

δὲ ῥάχιν ἐξωγκωμένην ὡς καὶ τὴν κοιλίαν, ἡ ὁποία σπανιώτατα εἶναι μαλακὴ καὶ πεπιεσμένη, πρὸς δὲ ἀποφεύγουσι τὴν μίξιν καὶ συνεχῶς καταπίπτουσι.

Πολλὰ δὲ θεραπευτικὰ μέσα ἐπενοήθησαν ὑπὸ διαφόρων διὰ τὰς ἀσθενείας τῶν σκωλήκων, ἡμεῖς ὅμως φρονοῦμεν ὅτι μόνη ἡ καθαριότης, ὁ ἀερισμός, ἡ σύγχρονος καὶ ἐπιμεμελημένη περιποίησις τῶν σκωλήκων, ἡ ταχεῖα ἐκτέλεσις τῶν προσημειωθέντων ὁδηγιῶν, ὁ ἀναγκαῖος βαθμὸς τῆς θερμοκρασίας, ἡ ἐκλογὴ ὑγιοῦς μονογόνου σπόρου, καὶ ἡ ἐκλογὴ καθαρᾶς τροφῆς ἀρκοῦσι νὰ διασώσωσι τοὺς μεταξοσκώληκας ἀπὸ παντὸς αἰφνηδίου ψόφου, ὡς καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης φθοροποιοῦ νόσου.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΞΗΣ

Τὰ τῆς μετάξης νήματα ἐν τῷ σώματι τοῦ σκώληκος εὑρισκόμενα εἰσὶν ὑγρά, ἐξερχόμενα δὲ διὰ τῶν πλησίον τοῦ στόματος τοῦ ἐντόμου κειμένων μεταξογόνων ὀργάνων συγκολλῶνται διὰ τῆς ἐπαφῆς των, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀέρος ξηραίνονται ἀποτελοῦντα ἓν μόνον συνεχὲς νῆμα, ὅπερ διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐξεταζόμενον παρουσιάζεται ἐν εἴδει σωλήνων λεπτοτάτων, διαφανεστάτων καὶ πεπλατυσμένων, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὁποίων παρατηροῦνται ἀνωμαλίαι τινὲς συγκείμεναι ἐκ τριῶν ἐπαλλήλων στρωμάτων.

Τοιαύτη ἐν συνόψει εἶναι ἡ φύσις τῶν νημάτων τούτων, τὰ ὁποῖα ἰδιοτρόπως περιπλεκόμενα ἀποτελοῦσι τὰ κοινῶς λεγόμενα κουκούλια, ἅτινα διὰ τοῦ ἀναπηνισμοῦ καὶ τῆς βυθίσεώς των εἰς ὕδωρ ἔχον θερμοκρα-

Digitized by Google

σίαν 70° παρέχουσι τὴν τοσοῦτον ἀξίαν λόγου μέταξαν, ἡ ὁποία συγκρινομένη πρὸς τὰς ἄλλας ὑφαντικὰς οὐσίας ἔχει μεγίστην στερεότητα, πρὸς δὲ εἶναι ἀρκούντως ὑγρομετρική, διότι ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα ἀποῤῥοφᾷ 8 % ὕδωρ· ἀποῤῥοφᾷ δὲ εὐκολώτερον τὰ φυτικὰ χρώματα ἢ τὸ λίνον καὶ ὁ βάμβαξ, ὀλιγώτερον ὅμως τοῦ ἐρίου· τὸ δὲ εἰδικὸν αὐτῆς βάρος κεῖται μεταξὺ τοῦ εἰδικοῦ βάρους τοῦ Ἐρίου καὶ τοῦ τῶν φυτικῶν νημάτων. Εἶναι δὲ ἀδιάλυτος εἰς τὰ ἐλαφρὰ ἀλκάλια, διαλυτὴ δὲ ὑπὸ τῶν ἰδίων ὁπόταν ταῦτα ὦσιν ἐν πεπυκνωμένῃ καταστάσει, ὡς ἐπίσης διαλυτὴ εἰς τὸ κοινὸν ἀζωτικὸν ὀξὺ ἐν ψυχρᾷ θερμοκρασίᾳ, ὡς καὶ εἰς τὸ χλώριον τὸ ὁποῖον προσβάλλει αὐτὴν δραστηρίως.

Digitized by Google

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Ὁ κυριώτερος ὅρος πάσης ἐπιτυχοῦς σκωληκοτροφίας ὡς ἤδη διεγνώσαμεν εἶναι ἡ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐκτέλεσις τῶν διαφόρων ἐργασιῶν, καθ' ὅλας τὰς φάσεις τῆς ζωῆς τῶν ἐπιμελῶς ἀνατρεφομένων σκωλήκων· ἵνα δὲ ὁ ὅρος οὗτος ἀπαρεγκλήτως ἐκπληρωθῇ ἀνάγκη νὰ διατηρῆται ἐν τῷ κυρίῳ σκωληκοτροφείῳ.

α') Θερμοκρασία ὑψηλὴ (λεπτὴ) καὶ ἀρκούντως δροσερὰ διανεμομένη πανταχοῦ κατ' ἴσον βαθμόν.

β') Ἀδιάλειπτος καὶ διαρκὴς ἀερισμός, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ σκωληκοτροφείου ἀναπτυσσομένων μιασμάτων, ἐπιβλαβῶν διὰ τὴν ὑγείαν τῶν σκωλήκων.

γ') Τροφὴ ἐλαφρά, καθαρά, τακτική, καὶ συνεχής, κανονιζομένη δὲ ἀναλόγως τῆς ὀρέξεως τῶν σκωλήκων, οἱ ὁποῖοι κακοδιαθετοῦσι καὶ πολλάκις νοσοῦσιν ὁσάκις φάγωσι φύλλα προερχόμενα ἀπὸ μορέας πασχούσας.

δ') Ἀραίωσις καὶ ἐντελὴς καθαριότης καθ' ὅσον ἀναπτύσσονται τὰ ζωύφια ταῦτα.

ε') Ἐπιμεμελημένη ἐπιτήρησις κατὰ πᾶσαν μεταμόρφωσιν τῶν σκωλήκων.

Τοιαῦται ἐν τέλει εἰσὶν αἱ μᾶλλον λυσιτελεῖς ὁδη-

Digitized by Google

γίαι, τὰς ὁποίας οἱ ἀσχολούμενοι περὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν μεταξοσκωλήκων δέον νὰ ἐκτελῶσι μετὰ πολλῆς προθυμίας, ὅπως οἱ κόποι αὐτῶν ἐπαξίως ἀνταμοίβωνται διὰ τῆς συγκομιδῆς ἐκλεκτῶν κουκουλίων· βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἡμετέρων γεωπόνων ἀνατρέφουσι τοὺς μεταξοσκώληκας ὁδηγούμενοι ἐκ τῆς πολυχρονίου πείρας των, καὶ εἰς μὲν τὰς εὐδίους καὶ εὐκράτους ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ τὰ ἔργα αὐτῶν θαυμασίως εὐδοκιμοῦσιν, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἀποτυγχάνουσιν, ὁσάκις ταῦτα τελοῦνται ἄνευ λόγου καὶ σκοπιμότητος· διὸ συμβουλεύομεν τοὺς εἰς τὰς τοιαύτας ἐργασίας καταγινομένους τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ὅσων σκοπίμως καὶ σχετικῶς μὲ τὴν ὅλην ἀνάπτυξιν τῶν γεωργῶν μας ἐξέθημεν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ, καταβάλλουσι δὲ τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐπιμεμελημένην συντήρησιν τῶν ζωϋφίων τούτων, ὧν ἡ καλλιέργεια ἐπεκτεινομένη καὶ βελτιουμένη θέλει ἀναντιῤῥήτως ἀποτελέσει σπουδαῖον ἐγχώριον βιοποριστικὸν κλάδον, παρ' οὗ οὐ μόνον οἱ καταγινόμενοι θέλουσιν ἀντάξια τῶν ὅσων καταβάλλουσιν ἀπολαύσει τῶν εὐεργετημάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔθνος τὸ ὁποῖον ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ αὐτοβούλως προάγεται ἄνευ τῆς δεούσης συνδρομῆς καὶ προστασίας τῶν ἀρχόντων, θέλει δι' αὐτοῦ καὶ τῆς σχετικῆς ἀναπτύξεως τῶν λοιπῶν βιωτικῶν πόρων κατασταθῇ ὄντως ἐφάμιλλον πρὸς τὴν πρόοδον τῶν λοιπῶν τῆς ἑσπερίας ἐθνῶν. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος τέχνης πολλὰ ἀχανῆ πεδία διὰ τῆς καλλιεργείας τῶν μορεοδένδρων χρησίμων εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν σκωλήκων θέλουσι κατασταθῇ παραγωγικά, διὰ

Digitized by Google

δὲ τῆς πωλήσεως τῶν κουκουλίων θέλει εἰσαχθῆ πλοῦτος ἐν τῷ τόπῳ· εἰς δὲ τὰ θήλεα τέκνα τῶν γεωργῶν παρέχεται ἐπασχόλησις ἔντιμος καὶ ἐπικερδής.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α΄) Ἱστορία τῆς Βομβυκοτροφίας.
Β΄) Περὶ τοῦ Βομβυκοσπόρου.
Γ΄) Περὶ τῆς ἐξωάσεως τῶν ὠῶν.
Δ΄) Περὶ τοῦ πλυσίματος τοῦ σπόρου.
Ε΄) Περὶ τοῦ κυρίου σκωληκοτροφείου καὶ τῆς καταλλήλου τοποθετήσεως αὐτοῦ.
ς΄) Περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν Μεταξοσκωλήκων κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους αὐτῶν.
Ζ΄) Περὶ τῆς πρώτης Περιόδου
» δευτέρας »
» τρίτης »
» τετάρτης »
» πέμπτης »
Η΄) Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τῶν σκωλήκων.
Θ΄) Περὶ μετάξης.
Ι΄) Ἀνακεφαλαίωσις τῶν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ διαλαμβανομένων.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

1ον Προκαταρκτικαὶ γνώσεις τῶν Φυσικῶν σωμάτων

2ον Πραγματεία περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Γεωργίας.

3ον Ἀμπελουργία καὶ οἰνοποιία ἐκ 12 τυπογραφικῶν φύλλων συνισταμένη τιμᾶται δραχ. 2.

4ον Ἔκθεσις περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῶν λεμονεῶν τῆς ἐπαρχίας Τροιζηνίας.

Τιμᾶται δραχμῆς νέας

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google